BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL: 14 KASIM 1987 SAYI: 313

Rejimin Keyfi Seçimi

Özal'ın meclisten bir gecede yangından mal kaçırırcasına geçirdiği erken genel seçime ilişkin yasanın milletvekili adaylarının tespitiyle ilgili 8. maddesinin Anayasa Mahkemesince iptalinden sonra, 1 Kasım'da yapılması öngörülen seçimin tarihi 29 Kasım'a kaydırıldı. İptal kararının ardından kelimenin tam anlamıyla paniğe kapılan ve bu arada demokrasi ve hukuk anlayışını olanca pervasızlığıyla sergileyen Özal, yine de bu badireden sıyrılmayı becerdi. Özal'ı kendi kazdığı kuyuya düşürebilmek için beliren bu fırsatı cömertçe harcayan meclisteki muhalefet partilerinin, en başta da SHP'nin basiretsiz tutumları, her ne pahasına olursa olsun tek başına iktidara gelme ve bir beş yıl daha zaman kazanma hesabı güden Özal'ın işini kolaylaştırdı.

Referandumu izleyen siyasi gelişmeler, herşeyden önce rejimin özü itibariyle değişmeden kaldığını, keyfi ve baskıcı niteliğini koruduğunu göstermiştir. Keyfilik, kendini hiçbir hukuk ilke ve normuyla bağlı görmemektir ve Özal'ın "ben yaptım oldu" zihniyeti, rejimin bu temel niteliğiyle birebir çakışmaktadır. Rejimin "sivilleşmesi" ile demokratikleşmenin hiç de aynı şey olmadığı, kimi alanlarda gözlenen gevşemelere ve oluşan gediklere rağmen 12 Eylül askeri darbesinden sonra kurumsallaşan siyasi yapının varlığını sürdürdüğü ve dolayısıyla demokrasi mücadelesini rejim sorununda odaklaştırmanın zorunluluğu, son gelişmelerle bir kez daha açıkça ortaya çıkmıştır.

ÖZAL'IN "SEÇİM DARBESİ"

Erken seçimin oldu bittiye getirilme çabalarını kendince yorumlayan Bülent Ecevit, bunun "demokrasiye ve rejime indirilmiş bir sivil darbe" olduğunu söylüyordu. Özal'ın Anayasa Mahkemesi'nin kararına rağmen meclisi toplamadan eski yasayla seçime gitmekten söz ettiği günlerde Ecevit yine aynı mealde demeçler verdi. Olmayan demokrasiye, sivil ya da değil, yeni bir darbe daha indirildiği söylenebilirdi belki, ama Ecevit'e kalırsa rejim de bu darbeden nasibini almıştı. Bu durumda Evren ile Özal elbirliği edip kendi rejimlerine darbe indirirlerken, Ecevit rejime sahip çıkmış oluyordu. "Bu düzen değişmelidir" sloganıyla siyasi kariyerine başlayan Ecevit hangi rejimi, kime karşı savunmaktadır? Her ne hikmet ve niyetle olursa olsun, mevcut rejimi yine aynı rejimin darbelerine karşı savunur duruma düşen Ecevit, aslında yerli sosyal demokrasinin resmi ideolojinin devlet mayasıyla yoğrulmuş hamurunu nasıl da muhafaza ettiğini ve bu fikir bulamacının düzen bekçiliğine soyunmaya nasıl da teşne olduğunu ele veriyordu. Hiç de harakiri yapmaya niyetli görünmeyen rejimse bu arada bildiğini okuyor, ömrünü uzatabilmek için elinden geleni ardına koymuyordu.

Özal'ın erken seçime ilişkin tutum ve davranışlarını, onun kendine has kişiliğiyle izaha kalkışanlar da oldu. Kimi köşe yazarlarına göre Özal, inatçı ve pragmatik kişiliğiyle, işbitirici zihniyetiyle, durup dururken bir anayasa ve rejim bunalımının doğmasına yol açmıştı. Oysa sırf Özal'ın bu cüreti nereden aldığı sorusu bile, asıl sorunun Özal'ın değil rejimin karakterinden kaynaklandığını ortaya koymaya yeter. Böylece, Özal'ı Evren'e şikâyet etmenin abesle iştigal olduğu da kendiliğinden açığa çıkar. Gerek zamanlaması, gerekse kotarılış biçimiyle erken genel seçimin rejimin karakteriyle uyum içinde olduğu görülürse söz konusu "darbe"nin rejimin marifeti olduğu da anlaşılır.

Rejimin, referandumun hemen ardından bir erken genel seçime ihtiyacı vardı. Bir kere, "demokrasiye geçiş süreci" adı takılan, gerçekte ise rejimin sivil görünüm altında kurumlaşmasını hedefleyen manevranın son önemli adımı bu seçimle atılmış ve rejim, siyaset yasağı "ayıbı" ile birlikte "şaibeli meclis" kamburundan da kurtulmuş olacaktı. Her zaman bir riziko unsuru taşıyan seçimlerin bir maceraya dönüşmesine göz yummak ise rejimin karakteriyle elbette bağdaşmazdı. Bu yüzden, riziko unsurunu en aza indirmek, rejimin doğrudan uzantısı ANAP'ın tek başına iktidara gelebilmesini garanti altına alabilmek için ne mümkünse —hatta belki gerekenden de fazlasıyla— yapıldı. Bir yandan ANAP hükümetini bu kez daha meşru görünümlü bir meclis çoğunluğuna dayandırma amacı güdülürken diğer yandan işi sağlam kazığa bağlayabilmek endişesiyle, en basit, en sıradan demokratik kural ve teamüller dahi göz göre göre çiğnendi.

Seçimsiz demokrasi elbette olmaz, ama her seçim de, demokrasiyi seçme ve seçilme hakkıyla sınırlayanlar için bile, demokrasi göstergesi değildir. Hiç değilse biçim açısından adil bir seçim sistemine, üzerinde genel mutabakata varılmış kurallara dayanmayan, katılan tarafların kağıt üzerinde olsun eşit şartlara sahip olmadığı, seçmen tercihiyle parlamento aritmetiği arasındaki dengeyi alabildiğine bozup eşit oy ilkesini lafta bırakan bir seçim, ne demokratiktir ne de demokrasinin varlığını gösterir. böyle bir seçim, burjuva demokrasilerinde iktidara siyasi ve ideolojik meşruiyet kazandırma işlevinden de uzaktır. 12 Eylül'den bu yana yapılan tüm seçimlerin niteliği de budur. Riziko unsuru olmasaydı rejim kuşkusuz daha "şık" çözümlere yönelebilirdi, ama bu niteliğiyle erken genel seçim bir tür darbeden farklı değildir.

ERKENDEN DE ERKEN BİR GENEL SEÇİM

Özal, erken, hatta erkenden de erken bir genel seçime gitmeye mecburdu. Geçen sayımızda da belirtildiği gibi, Özal son kozunu oynuyordu. Kimi politikacılar üzerindeki siyaset yasağının kalkmasından sonra zamanın sürekli ANAP aleyhine işleyeceğini Özal herkesten iyi biliyordu. Genel seçim geciktikçe ANAP'ın oy oranının gerileyeceği, Özal'ın tek başına iktidara gelme ihtimalinin azalacağı belliydi. Oysa Özal, seçime katılan rakiplerine toparlanma imkanı tanımadan "referandum şoku"nu bir seçim zaferine tahvil etmek, kendi tabiriyle "malı götürmek" istiyordu.

Referandumdaki "hayır" oylarını olabildiğince azami ölçüde ANAP'a devşirme niyetindeki Özal, sıcağı sıcağına seçime giderek bir taşla bir kaç kuş birden vurmayı hedefliyordu. Referandumla seçimin arasının açılması, Özal hükümetinin elini kolunu bir ölçüde bağlayacak, IMF patentli istikrar tedbirlerinin uygulanmasını iyice aksatacaktı. Zaten bir süredir izlenegelen "seçim ekonomisi"nin normal zamanında yapılacak bir genel seçime dek devamına, ne IMF, ne de yerli tekeller müsamaha gösterebilirdi. Zamlar ve yeni bir devalüasyon kapıda bekliyordu. Nitekim seçim tarihi ertelenince, bir kısım mala seçim öncesinde zam yapılmak zorunda kalındı. Ama asıl zam kasırgası, herkesin de beklediği gibi seçimlerden sonra gelecektir. Özal, ekonomik tedbirlerin beklemeye tahammülü olmadığını açıkça söylemektedir. Gerçekten de Özal'ın dağıttığı "seçim bahşişleri" yüzünden, enflasyon son aylarda hızla tırmanmış, %50'lere ulaşmıştır. Memurlara verilen bir maaşlık "seçim ikramiyesi", çiftçilerin ağzına çalınan bir parmak da olsa bal, seçimlerin gecikmesinin ekonomiye nelere mal olacağının işaretleridir. TÜSİAD Başkanı Ömer Dinçkök, "enflasyona gereken önem verilmiyor" sözleriyle hükümeti uyarmak ihtiyacı duyarken, Özal'ın boş durması beklenemezdi elbet.

Özal'ın da beklemeye tahammülü yoktu ve bir haftalık gecikmeye dahi yanaşmayarak diğer partilerle arasındaki tüm kapıları kapatması bundandı. Kafasındaki seçim takvimini meclise dayatan Özal alelacele çıkardığı yasayla 1 Kasım'a kadar erken genel seçimi kotarmaya çalıştı. Ancak bu kadar aceleye, şeytan değilse de yüksek yargı organları karışınca, işbitirici Özal çileden çıktı.

Hiçbir şeyi tesadüfe bırakmak istemeyen Özal seçimin hemen arifesinde iktidar partisi lehine getirdiği bir dizi değişiklikle, zaten hiçbir adalet ve demokrasi anlayışıyla uzak yakın ilgisi bulunmayan seçim sistemini daha da antidemokratik hale getirebilecek denli "yaratıcı" olduğunu göstermişti. Geçen sayımızda değindiğimiz bu değişikliklerden biri 6 ve daha fazla milletvekili çıkaran illerin 4, 5, ve 6 milletvekili çıkaran seçim çevrelerinde en fazla oyu alan partinin fazladan bir milletvekili kazanmasını mümkün kılan kontenjan sistemiydi. Ancak aceleyle kanun metni öylesine kötü kaleme alınmıştı ki, Yüksek Seçim Kurulu, ilgili kanun hükmünü —yetkilerini de zorlayarak— Özal'ın hiç de murad etmediği tarzda yorumlayabilmişti. YSK'ya ateş püsküren Özal, "bu bize en az 30 milletvekiline mal oldu" diyebiliyordu. Anayasa Mahkemesi'nin isteyen partilerin milletvekili adaylarını önseçimle belirlemelerini sadece bu seçime mahsus olmak üzere yasaklayan 8. maddeyi Anayasaya aykırı bularak iptal etmesi üzerine ise, Özal tam anlamıyla zıvanadan çıktı. Tüm itidalini yitirerek gerçek siyasi tiynetini ortaya koydu.

Hukukçulara, yargı kurumlarına "hukuk cadıları", "baykuşlar" diye ağız dolusu küfreden Özal, meclisi toplamamak için üç gün boyunca direndi. İleri sürdüğü ipe sapa gelmez gerekçeler, "ben bildiğimi okurum"dan başka anlama gelmiyordu. İptal kararından sonra meclisi olağanüstü toplantıya çağırmaktan başka çıkar yol kalmıyordu. Özal ise meclisi toplamaya yanaşmıyordu, çünkü basında "isyancılar" diye anılan "listezede" milletvekilleri yüzünden altüst olan meclis aritmetiğine güvenmiyordu. Mecliste azınlığa düşme ihtimalinden ve seçimlerin gecikmesinden ürken Özal, daha bir hafta önce rejimin keyfiliği konusunda verdiği çarpıcı örneği tekrarlamak niyetindeydi ve eğer geçen süre zarfında Ankara'da açılan "küskün milletvekillerini avlama piyayası"nda istediği sonuca ulaşamasaydı yapacağı da buydu.

KEYFİLİK REJİMİN KARAKTERİDİR

ANAP'tan ve diğer partilerden aday olamamış ya da yerleştirildikleri sıradan hoşnut kalmayan milletvekilleri kazan kaldırmış ve bir süredir meclisi olağanüstü toplantıya çağırarak bir yıl daha devlet arpalığından geçinmenin yolunu bulmaya uğraşıyorlardı. Çoğu sözkonusu yasa meclisten geçerken olumlu oy kullanmış olan cuntanın bu seçmece vekilleri, umduklarını bulamayınca birden "demokrasi aşığı" kesilmiş ve anayasanın öngördüğü sayıda imza ile Meclis Başkanı Karaduman'a başvurarak meclisi toplantıya çağırmasını talep etmişlerdi. Özal'ın direktifiyle 104 imzalı dilekçeyi uygulamaya koymayan Karaduman, açıkça anayasa suçu işliyordu. Ülkenin bir seçim sath-ı mailine girdiğini söyleyen Karaduman, böyle bir dö-

nemde "TBMM üyelerini sebebi zorunlu ve müstacel görülmeyen olağanüstü toplantılarla parlamentoda bağlı tutmak uygun olmaz" diye buyuruyordu. Oysa anayasa, bu konuda meclis başkanına bir takdir yetkisi tanımıyor, sadece bir görev veriyordu. Karaduman'ın yaptığı yetki gaspından başka bir şey değildi. Peki Karaduman, daha önce örneği görülmemiş böylesi bir işe kalkışma cüretini nereden alıyordu? Evren'in kefareti altındaki anayasayı "delmek" elbette Karaduman gibi bir emir kulunun harcı değildi. Anayasayı "delen", öncelikle onun ardındaki Evren-Özal ikilisi ve bir bütün olarak rejimdi. Kendini, kendi koyduğu kurallarla da bağlı saymayan rejimin keyfi baskıcı niteliği, böylece bir kez daha gözler önüne seriliyordu.

Özal'ın Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından sonraki tutumu da farklı olmadı. Oyunun kurallarını keyfince belirleyen, paşa gönlü isterse bozup yeniden düzen, işine geldiği gibi yorumlayan, gerekirse ihlal eden, en sıradan ve göstermelik demokratik normlara zevahiri kurtarmak için olsun uyar görünmeyi bile lüks sayan Özal, nasıl gözü dönmüş bir demokrasi düşmanı olduğunu, kendini köşeye sıkışmış hissettiği bu günlerde bolca sergilemek imkanı buldu. Ancak SHP, DYP ve DSP'nin böyle bir seçimin sorumluluğuna ortak olamayacaklarını birlikte açıklamaları ve meclisi olağanüstü toplantıya çağırmak amacıyla ortak girişimlerde bulunmaları üzerine geri adım atmak zorunda kalan Özal, "küskün milletvekilleri"nden imzalı "sadakatname" aldıktan sonra meclise gitmeye razı oldu. Kanunun kusurunu giderip, Yüksek Seçim Kurulu'nun "tashih" ettiği maddeyi de arzu ettiği biçimde yeniden düzenledikten sonra "iyi oldu, kazdıkları kuyuya düştüler" diyen Özal, mecliste grubu bulunan üç partinin aczinden yararlanarak, yine bildiğini okumuştu.

MECLİSTEKİ MUHALEFETİN ACZİ

Meclisin yeniden toplanması aslında önemli bir fırsattı.

(Devamı 12. sayfada)

Solun Yasallaşma Süreci ve Birlik

Geçtiğimiz günlerde TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu ile TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın yakında yurda döneceklerini açıkladılar. Bu haberin basında yer alması değişik çevrelerde değişik değerlendirmelere yol açtı.

Konunun üzerinde durulması birinci derecede önem taşıyan iki yanı var: Birincisi, adıgeçen arkadaşlar politik sürgün olarak yaşadıkları Avrupa'dan yurda yasal dönüş haklarını kullanmaktadırlar. Sürgünden ne zaman ve nasıl bir programla dönüleceği, herhangi bir örgütsel bütünlük içinde yeralmayan politik sürgünler için kişisel bir zamanlama tercihi iken, örgütler için tabii ki kollektif bir karar sonucudur. Nitekim her iki genel sekreterin dönecekleri konusunda yapılan açıklama da, adı geçen partilerin merkez komitelerinin kararıdır. Örgütün kararı ile yurt dışına, sürgüne çıkanlar, elbette ki, gene örgütsel bir kararla ve belli bir planlamaya, zamanlamaya bağlı olarak döneceklerdir.

Bizce bu noktada sosyalist olsun ya da olmasın tüm demokratik güçlerin görevi Kutlu ve Sargın arkadaşların karşılaşacakları baskı ve olumsuzluklara karşı mücadele etmek ve hem o arkadaşlarla, hem de onların partileriyle tam bir dayanışma içinde olmaktır.

Kutlu ve Sargın'ın dönüşlerinin ikinci yanı, TBKP'nin yasal olarak kurulması girişiminde bulunacaklarını açıklamalarıdır. Komünist ya da diğer sol nitelikli her partinin, her politik örgütün yasallaşma mücadelesi o partilerin elbette ki gündemlerinin baş maddelerinden birisidir. Bu nedenle, TKP ve TİP'in de birleşme süreçlerinde birlikte yasala çıkma çabaları en doğal haklarıdır. Ne var ki, bilimsel sosyalist düşünce ve örgütlenmenin yasallaşma mücadelesi elbette bir süreç izleyecektir ve bu süreç aynı zamanda sosyalist solun birlik süreciyle de içiçe olmalıdır. Şayet her illegal parti kendisinin yasallaşmasını tek amaç haline getirip, birlik sürecini gözardı ederse, yasallaşma her partinin kendi tabelasını asmasıyla sonuçlanır. Oysa içinde bulunduğumuz yasallaşma mücadelesi, aynı zamanda sosyalist solun birliği için önümüze son derece elverişli bir olanak sunmaktadır. Bu olanağın değerlendirilmesi bizce tarihsel bir fırsat olarak görülmelidir.

Bu açıdan, biz, solun olabildiğince geniş kesimlerini kucaklayacak yasal bir sol partinin kurulmasını, hem sol'un demokrasi mücadelesine büyük bir ivme kazandıracak, hem de sol'un örgütsel-politik birliğinin gerçekleştirilmesinde belirleyici bir aşamayı oluşturacak biricik geçerli manivela ve çözüm olarak görmekteyiz. Nitekim, bundan sonraki çabamız da, kendi partimizin tabelasıyla legale çıkmak değil, birlik platformunu temsil edebilecek yasal bir sol partinin yaratılması için tüm olanakları değerlendirmeye devam etmek olacaktır.

Son olarak şu noktaya da değinmek gerekiyor. Kutlu ve Sargın arkadaşların dönüşleri kimi sol çevrelerde Özal rejiminin kendisine demokrasi süsü vermek ve Avrupa'yı yanıltmak gayretlerine yarayacağı şeklinde yorumlanmaktadır. Oysa bu konudaki ölçüt elbette politik sürgünlerin yurda dönüşleri değildir. Yurda döndükten sonra ne yapıp yapmayacakları, hangi görüşleri savunacakları, hangi mücadeleye gireceklerıdir. Mücadeleyi güçlendirmek için yurda dönmekle, mücadeleden elini yıkayıp köşesine çekilmek için dönmek arasında dağlar kadar fark vardır ve her ikisini de aynı kaba koyup, Özal'ın ekmeğine yağ sürmek diye yorumlamak konuya sığ ya da önyargılı bir bakıştır. ■

Burjuva Hukukunun Legalitesi ve Proletarya Örgütlenmesi

"Serencam"ı yılın hikayesinde geride bırakan 141 ve 142. maddelerden son günlerde yine çokça bahsedilir olmaya başlandı. Tevatüre göre, seçimler sonunda, Özal TBMM'de anayasayı değiştirecek çoğunluğu elde ederse 141 ve 142'yi kaldıracakmış.

Bilindiği gibi 141 ve 142 Türk Ceza Kanunu'na komünistlerin örgütlenmelerini ve propaganda yapmalarını önlemek için konulmuş. Ama bu sözde böyle. Geçmişteki tecrübe ayan beyan gösteriyor ki bu maddeler, sadece komünistlere karşı değil, işçi sınıfının, emekçilerin, çalışan halkın en sıradan haklarını savunan herkese karşı kullanıldı. Hatta daha da ileri gidildi, değil sadece emekçilerin haklarını, tüm insanlığın en büyük özleminden birisi olan barışı savunanlar dahi aynı maddelerden yargılanıp mahkum oldular. Kısacası 141 ve 142 demokratik hak ve özgürlüklerden yana olanlara karşı kullanıldı, kullanılıyor. Dolayısıyla 141 ve 142'nin kaldırılması, demokrasi mücadelesinin geliştirilmesi açısından hayati önem taşıyor. Bir başka deyişle 141 ve 142'nin kaldırılmasının **esas önemi**, onların, komünistlerin yasal örgütlenmelerini ve propaganda yapmalarını önlemeye yönelik olmasından çok, demokrasi mücadelesinin bütünü önünde ciddi bir engel oluşturmalarından, geniş yığınları ilgilendiren demokratik hak ve özgürlüklerden yana olanların ve bunları savunanların tepesinde Demokles'in kılıcı misali asılı durmalarından kaynaklanıyor. Bu nedenle 141 ve 142'nin kaldırılması için mücadele vermek, ülkemizde demokratik hak ve özgürlüklerin geçerli kılınması kapsamında handiyse tayin edici önem taşıyor.

MARKSİST-LENİNİST ÖRGÜTLENME VE BURJUVA HUKUKUNUN LEGALİTESİ

Ayrıca biliyoruz, 141 ve 142. maddeler, Marksist-Leninist ideolojiyi benimsemiş olanlar için özgül bir önem taşıyor. Demokratik hak ve özgürlükler uğruna mücadele veren herkese karşı —"gerekli" görüldüğünde— kullanılabilen bu maddeler, Marksist-Leninistlerin örgütlenmelerini ve görüşlerini yaymalarını tümden yasaklıyor. Bu nedenle 141 ve 142'nin kaldırılmasıyla, işçi sınıfı devrimcilerine legal siyaset sahnesinde örgütlenmenin ve adıyla sanıyla serbestçe ajitasyon ve propagandanın yolu açılmış olacak.

Ancak bu noktada hemen dikkati çekelim ki legal siyasetin sadece **yolu açılmış** olacak. Bir başka deyişle 141 ve 142'nin kaldırılmasıyla Marksist-Leninistlerin legalitiye çıkmalarının önündeki engellerin tamamı kalkmış olmayacak. Çünkü Marksist-Leninist ideoloji **bir eylem ve dünyayı değiştirme klavuzu olarak**, burjuva hukuk sistemiyle, dolayısıyla bu sınıfın legalitesiyle bağdaşmaz.

Bu hüküm ilk bakışta yadırgatıcı gelebilir. Çünkü buna göre burjuva hukukunun geçerli olduğu rejimlerde Marksist-Leninistlerin serbestçe örgütlenmelerinin ve görüşlerini yaymalarının mümkün olmaması gerekir. Oysa biliyoruz, gerçek böyle değil. Bu nasıl mümkün oluyor?

Konumuzu açabilmek için dönelim 141. ve 142. maddelere. Bu maddeler, proletarya diktatörlüğünü savunanlara karşı **özel** olarak ceza kanununa konulmuş. Ne ki bu maddeler olmasa da burjuva hukuk düzeyi —gerekli görüldüğünde— Marksist-Leninist örgütlenme ve propagandayı engelleyebilecek bir iç mantığa sahiptir. Nitekim 141 ve 142 ceza hukukuna alınmadan önce de, Türkiye'de o zaman geçerli olan hukuki mevzuata dayanılarak çok sayıda tevkifatın yapıldığı, mahkumiyetlerin verildiği bilinen bir gerçektir.

Marksist-Leninistlerin serbestçe örgütlenip propaganda yapmalarının burjuva hukukunun legalitesine sığmamasının esas sebebi, Marksist dünya görüşünün devrimci özüdür. Somutlarsak Marksizmin, kapitalizmin yerini sosyalizmin alacağını öngören belirlemesidir. Mülkiyet ilişkileri başta olmak üzere kapitalist sosyo-ekonomik formasyonun hukuki üst yapısını belirleyen ve esas amacı mevcut üretim ilişkilerinin muhafazası olan burjuva hukuk sisteminin legalitesinin kapitalizme son verecek bir dönüşüme açık olması beklenemez.

LEGAL SİYASET SAHNESİNDE SERBESTÇE ÖRGÜTLENMENİN YOLUNU AÇMAK

Böyleyken, burjuva hukukunun geçerli olduğu kapitalist düzenlerde, proletarya devrimcileri legal siyasi örgütlenmeyi, legal ajitasyon ve propagandayı gerçekleştirebilmişlerdir. Bu mümkün olabilmiştir; çünkü **birincisi**, işçi sınıfının, diğer emekçilerin kapitalist üretimin ilk "neşvü nema" bulduğu günlerden başlayarak günümüze dek sürdürdükleri hak arama mücadelesi, Marksist ideolojinin yığınsal kabul ve benimseme görmesi, böylece Marksist siyasetin **toplumsal meşruiyet** kazanması sonucunu vermiştir. Marksistlerin serbestçe örgütlenip görüşlerini yaymalarında, Marksizmin proletarya saflarında büyük prestij ve yaygınlık kazanması ve bu olgunun yol açtığı **toplumsal meşruiyet** birinci derecede rol oynamıştır.

İkincisi, Marksizmin kazandığı toplumsal meşruiyet kaçınılmaz olarak mevcut hukuki düzene de yansımıştır. Sonuçta, burjuva hukuku da özünde yine burjuva niteliğini korumakla birlikte "**saf**" burjuva hukuku olmaktan çıkmıştır. Böylece Marksistler legal örgütlenmede ve faaliyet yürütmede hukuki güvencelere de sahip olmuşlardır. Ancak hiç bir zaman akıldan çıkarmamak gerekir ki bu güvenceler, son hesaplaşma sözkonusu

olduğunda güvenilir güvenceler olamazlar. Sıra burjuva devlet mekanizmasının parçalanıp yerine proletaryanınkinin konmasına geldiğinde buna cevaz verecek hiç bir burjuva hukuku yoktur, olamaz da.

Öyleyse, günümüz dünyasında —hele Türkiye sözkonusu olduğunda— proletarya partisinin iktidarı hakkıyla ele geçirebilmesi için burjuva devlet mekanizmasını şu veya bu şekilde dağıtması kaçınılmaz olduğuna göre, —ve Marksist-Leninist ideolojiye sahip olmak böylesi bir hedefi doğrudan içereceğine göre— mevcut burjuva hukuku ne kadar "islah" edilirse edilsin, legal siyaset sahnesi işçi sınıfı devrimcilerine her zaman kapalı mı olacak?

Elbette hayır. Burjuva devlet mekanizmasını dağıtmak her şeyden önce bir devrim konusudur. Devrim ise, sabahtan akşama gerçekleşmeyeceği gibi sırf legal siyasi örgütlenmeye dayanılarak da devrim yapılmaz. Devrimci durumun ön şartı, hep bilindiği gibi ulusal çapta bir krizin derinleşmesidir. Ayrıca bu kadarı da yetmez; subjektif şartların da, yani işçi sınıfının ve müttefiklerinin örgütlülük seviyelerinin ve yığınsal desteklerinin de mevcut bunalımı devrime ulaştıracak gelişkinlikte olması gerekir. Bu şartlar gerçekleşmediği sürece, yani burjuva devlet kendini ciddi bir tehdit altında hissetmedikçe burjuva hukukunun legalitesi, Marksistlerin serbestçe faaliyet göstermelerine açık olabilir. Ama bunun gerçekleşebilmesi için, bir kere daha altını çizelim ki, işçi sınıfı devrimcilerinin legal örgütlenme hakkını bileklerinin hakkıyla kazanacak ölçüde toplumsal meşruiyete sahip olmaları gerekir. Bu gerçekleştiğinde 141 ve 142 türünden maddeler dahi legal örgütlenmeyi ve faaliyeti engelleyemez hale gelebilirler. Bunun tipik örneği 141 ve 142'nin ilham kaynağı İtalyan Ceza Kanunundaki benzeri maddelerin hâlâ daha —kadükleşmiş olarak da olsa— yürürlükte olmalarıdır. Kaldı ki, 12 Eylül 1980 öncesinde de 141 ve 142, hem de harıl harıl işletilirken, Marksist-Leninist ideolojiyi benimseyenlerin bir bölümü legal faaliyet sahnesini değerlendirmeyi becermişlerdi.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN TARİHİ YERİ VE ANLAMI

Öyleyse 141 ve 142'nin önümüzdeki dönemde de varlığını korumaları halinde Marksist-Leninistler'in legal olarak örgütlenmeleri ve faaliyet göstermeleri gerçekleştirilebilir mi?

Meseleyi ele alış tarzımız bu soruya olumlu cevap verilmesini zorunlu kılıyor. Gerçekten de öyledir, 141 ve 142 yürürlükte kalarak dahi Marksist-Leninist ideolojiye sahip bir partinin legal siyaset sahnesinde yerini alması, nazari planda pekâlâ mümkündür. Konuyu önce proletarya diktatörlüğü açısından inceleyelim.

Marx'a göre kapitalizmden komünizme geçiş döneminde devlet "proletaryanın devrimci diktatörlüğü"dür. Bu bilimsel bir bulgudur ve Marx'ın bu öngörüsünün doğruluğu ve geçerliği, dünya pratiği tarafından net bir şekilde, defalarca kanıtlanmıştır. Dolayısıyla kendine "Marksist" diyen herkesin proletarya diktatörlüğüne sahip çıkması gerekir.

Ancak bunun böyle olması, ne Marx'ın ne de onu izleyenlerin despot ruhlu, diktatörlükten keyif alan kimseler olmaları anlamına gelmez. Aksine Marx da Marksistler de diktatörlüğün hiçbir türünden hazetmezler. Ne ki, tarihsel gelişim dünyamızı komünizme götürüyorsa ve bu arada proletaryanın devrimci diktatörlüğünün yürürlükte olduğu bir geçiş süreci kaçınılmaz ise, esas amacı dünyayı değiştirmek olan Marksistlerin görevi bu yürüyüşü hızlandırmaktır. Ve proletarya diktatörlüğünden de alabildiğince çabuk kurtulmaktır. Unutmayalım ki hangi biçim altında olursa olsun, şu veya bu sınıfın **diktatörlüğü** demek olan devletin, gelecekte sönümlenip gideceğini, yani proletaryanın diktatörlüğünün de son bulacağını öngören yine Marx ve Engels olmuşlardır.

"Şu veya bu sınıfın diktatörlüğü olan devlet..." Konumuz açısından bu belirlemenin önemi ortada. Marksizm, öteki ideolojilerin aksine, bilimsel olduğu için eşyayı ne iseler öyle tanımlıyor. Devlet, iktidarı elinde bulunduran sınıfın baskı aracı olduğuna göre, devlet varlığını sürdürdüğü müddetçe ortada bir diktatörlüğün varolacağı açık. Burjuvazi iktidarda iken bunun adı, en gelişkin burjuva demokrasisinde dahi burjuva diktatörlüğü oluyor. Öyleyse işçi sınıfı iktidara gelince de devlet bugünden yarına sönümlenip gitmeyeceğine göre bunun adının proletarya diktatörlüğü olacağı belli.

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ TARİHİN GÖRDÜĞÜ EN DEMOKRATİK DEVLETTİR

Ama bu meselenin sadece bir yanı. Çünkü proletarya diktatörlüğü aynı zamanda bir demokrasi de. Hem de tarihin gördüğü en gelişkin, en geniş kapsamlı demokrasi. Toplumun ezici çoğunluğunun, çalışan insanların kendi toplumlarını, kendi hayatlarını, kendi elleriyle ve akıllarıyla, elbirliğiyle düzenledikleri bir demokrasi. Oysa burjuva demokrasisi, en gelişkin örneklerinde bile, kapitalizmi, yani emek sömürüsünün şu veya bu şekilde devamını öngören burjuva partilerinin, burjuvazinin inisiyatifinde, yığınların toplumsal düzenlemelere katılımını olabildiğince engelleyen, seçimden seçime yığınların görüşüne başvuran, geniş kitleyi pasif tutmayı amaçlayan bir demokrasi. Ve her iki demokrasi de aynı zamanda birer diktatorya. Proletarya diktatörlüğü, burjuva diktatörlüğü yanında ne kadar da **masum** kalıyor. Şimdi, burjuva demokrasisi demokrasi ise Marksistlerin savundukları ve öngördükleri sosyalist demokrasi "yüz kat daha, bin kat daha" demokrasidir. Yok bu demokrasiye proletarya diktatörlüğü denecekse, burjuva demokrasisi yine yüz kat daha bin kat daha **diktatörlüktür**.

Konumuz olan 141 ve 142'ye bu dediklerimizi uygularsak ortaya çıkan gerçek şu olur: Bu maddeler geçerlikte oldukları sürece, iktidarda olan burjuva partileri devamlı suç işliyorlar demektir. Şu anda toplumsal olarak muhalefette bulunan ve iktidara ne zaman gelecekleri belli olmayan Marksist-Leninistler'e, ileride işleyecekleri öne sürülen bir "suç"tan ötürü bugünden legal siyaset sahnesini ka-

patmak düpedüz haksızlıktır.

Tabii "soyut mantık" planında bu böyledir. Oysa hayatın kendi mantığı vardır ve bu mantığı da **sınıf mücadelesi** belirler. Sınıf mücadelesinde de hukukun nasıl yorumlanacağını sınıfların karşılıklı güçleri, bu güçlerin oluşturdukları —ve devamlı değişen—dengeler belirler. 141 ve 142'nin varlıklarında da legal imkanların nasıl değerlendirileceğini belirleyen tarafların bu güç durumlarıdır, toplumsal etkinlikleridir. Marksist-Leninistler emekçi yığınlar içinde kökleştikleri ve yaygınlaştıkları, toplumsal meşruiyetlerini ulusal boyutlara ulaştırdıkları ölçüde, burjuva hukukunun legalitesini zorlayabilirler, bu legalitenin sınırlarını genişletebilirler, legal örgütlenme ve faaliyet gösterme hakkını elde edebilirler. Bu 141 ve 142 olsa da böyledir, olmasa da böyledir.

141 VE 142'DEN BİRAN ÖNCE KURTULMANIN ÖNEMİ

Öyleyse Marksist-Leninist ideolojiyi benimseyenlerin legal örgütlenmeleri açısından 141 ve 142'nin olup olmaması hiç farketmez mi?

Elbette farkeder. Herşeyden önce 141 ve 142 legal örgütlenmenin önünde istenildiğinde hemen kullanılabilecek bir "hukuki mehaz"dır. Ve içinde bulunduğumuz şartlarda bu kullanmanın aşırı bir **istekle** yapılacağı, son yedi yılın uygulamalarından bellidir. Kısacası 141 ve 142'nin kalkmasının, legal örgütlenmeyi kolaylaştıracağı besbellidir.

Dahası, bugün pekçok solcu 141 ve 142'nin hışmına uğramıştır. Bu maddelerden hüküm giymiş binlerce kişi bulunduğu gibi hâlâ daha aynı maddelerden kovuşturulan ve ele geçirilemeyen binlerce **kadro elemanı** niteliğinde insan vardır. 141 ve 142'nin kaldırılması halinde bu kimselerin legal siyasi faaliyet içinde hukuken yer almaları imkan dahiline girecektir. Böylece, legal siyaset sahnesinin imkanlarından yararlanmanın alabildiğine önem kazandığı günümüzde siyaset yapmaları tamamen yasaklanmış binlerce solcunun legal platformda istihdam edilmeleri mümkün olacaktır.

En önemlisi, başta da değindiğimiz gibi 141 ve 142'nin verilmekte olan **demokrasi mücadelesi karşısında oluşturduğu tehdittir**. Bugün demokrasi güçlerinin önündeki en büyük tehlikelerden, haklar ve özgürlükler mücadelesini köstekleyen en belli başlı engellerden birisi 141 ve 142'dir. 141 ve 142 kaldırılacaksa öncelikle bu açıdan önemlidir. En basit hak talebine karşı amansızca işletilen 141. ve 142. maddelerden bir an önce kurtulmak, bu uğurda mücadele vermek tüm demokrasi güçlerinin önündeki acil görevlerden birisidir. ■

Boran yoldaşı kaybettik

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, yedi yıldır sürgünde yaşadığı Brüksel'de 77 yaşındayken aramızdan ayrıldı.

Barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesine adadığı yaşamında, düşmana inat direnip, mücadeleye devam eden Behice Boran'ın ölümü işçi hareketi için büyük bir kayıp olmuştur.

Yurtdışında yaşayan ilericilerin, demokratların katılımıyla, Brüksel'de, Belçika-Sovyet Dostluk Derneği'ndeki uğurlama toplantısından sonra Türkiye'ye getirilen Behice Boran'a 16 Ekim günü TBMM önünde resmi bir tören düzenlendi.

TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, Brüksel'deki törende yaptığı konuşmada Boran'ın "öldükten sonra da yaşamaya devam edecek değerde bir hayat sürdürdüğünü" belirterek şöyle devam etti: "Boran yoldaş tüm hayatı boyunca sömürüden ve baskıdan kurtulmuş bir Türkiye için, bağımsız bir Türkiye için mücadele etti, bunların gerçekleşeceği umuduyla yaşadı. Boran yoldaşı aramızda yaşatmak demek bu hedefleri mümkün olduğunca erken gerçekleştirmek demektir. Türkiye bağımsızlığını kazandığı, ülkemizde emekçi demokrasisi egemen olduğu ve sosyalizm rayına girdiği ölçüde Boran yoldaşın hizmeti anlam kazanacaktır. Ve böyle bir Türkiye'de emekçi halk Boran yoldaşı en canlı ve onurlu bir şekilde yaşatmayı bilecektir."

Önce bir aydın olarak, sonra bir barış savunucusu ve işçi sınıfı hareketi savaşçısı olarak yaşamını onurlu bir şekilde sürdüren Behice Boran 18 Ekim 1987 tarihinde, İstanbul'da düzenlenen yığınsal bir törenle Zincirlikuyu mezarlığında toprağa verildi.

Aşağıda, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi Merkez Komitesi adına Ahmet Kaçmaz tarafından Behice Boran'ın ölümü üzerine TİP Merkez Komitesine gönderilen mesajı yayınlıyoruz:

Değerli yoldaşlar,

Behice Boran yoldaşın ölümü bizleri derinden üzdü. Hepimizin başı sağolsun.

Boran yoldaş bütün ömrünü işçi sınıfının, emekçi halkın kurtuluşuna adadı. Bu uğurda her türlü çileye ve meşakkate katlandı. Bildiğinden şaşmadı, zorluklardan yılmadı. Bağımsız, demokratik ve sosyalist bir Türkiye'nin gerçekleştirilmesi için olanca çabasını sarfetti, tüm ömrünü bu uğurda harcadı.

Boran yoldaş, bilimselliğe, somut şartların somut tahliline verdiği değer ve önemle, mücadeleciliğiyle, azmiyle, fedakarlığıyla ve yılmakbilmezliğiyle genç nesillere örnek oldu. Sosyalist hareketimiz, diğer solcular, ilericiler, Türkiye'nin geleceğinin emekçilerin elleri üzerinde yükseleceğine inanan herkes Boran yoldaşın anısını saygıyla ve minnetle yaşatacaktır.

Ekim Devrimi'nin Bilimsel Temeli

Büyük Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümü bütün dünyada coşkuyla kutlanıyor. İnsanlığın sömürü ve baskıdan kurtulup sömürüsüz ve giderek sınıfsız bir dünya toplumuna doğru attığı en önemli adım olduğu için bu tarihsel olay, aynı zamanda insanlık tarihi açısından da en büyük dönüm noktasıdır. Ekim Devrimi'yle açılan yeni tarihsel dönem henüz 70 yıl gibi kısa bir süreyi kapsadığı halde insanlık sosyalizmin somut bir olgu olarak varolduğu dünyada her bakımdan büyük ilerlemeler kaydetmiş, bu gelişmelerde Ekim Devrimi'nin zaferiyle kurulan ilk devletin ve daha sonra onun etrafında oluşan sosyalist dünya sisteminin belirleyici rolü vardır.

Ekim Devrimi "tarihi tesadüflerin" bir ürünü, şu veya bu devrimci partinin siyasal tercihlerinin sonucu olarak doğmuş ve başarıya ulaşmış değildir. Bu büyük devrimin temelinde yatan işçi sınıfı bilimi, gerek felsefi temelleriyle, gerekse ekonomi politiği ve bilimsel sosyalist öğretisiyle, ondan en az elli yıl önce, bütünsel bir dünya görüşü olarak oluşmuş bulunuyordu. Bu bilimin kurucuları Marx ve Engels materyalist tarih anlayışı üzerinden yürüyerek, insanlığın o güne kadar geçirmiş bulunduğu toplumsal evrime ve devrimci sıçramalara yön veren temel yasaların bilgisine ulaşmakla, bu yasaların gelecekte yol açacağı sonuçları da tam bir bilimsel isabetlilikle öngörebilmişler, kapitalist toplumun temel çelişkisinden çıkarak gelecek toplumsal aşamanın sosyalizm olacağını haber vermişlerdir.

Bu, mevcut durumun bilimsel yönden incelenmesi ve **yorumlanması**ydı, ama işçi sınıfı bilimi olarak Marksizm dünyayı yorumlamakla yetinmiyordu. Marksizm elbette dünya tarihinin bilimsel açıklamasıydı ve yorumuydu ama yorumlamakla yetinmiyor, dünyanın **değiştirilmesi** gerektiğini de öngörüyordu, çünkü bunu tarihsel determinizm buyuruyordu. Marksizm, tarihin verdiği bu hükmü kimin yerine getirebileceğini, getirmek **zorunda olduğunu** da tespit ediyor ve şaşmaz bir kesinlikle açıklıyordu.

Dünyayı değiştirecek öncü güç, kapitalizmin bağrından gelen işçi sınıfı olacaktı. Önemli olan, işçi sınıfının her hangi bir tarihsel durumda dünyayı değiştirmek isteyip istemediği, buna hazır olup olmadığı değil, tarihin kendine yüklediği bu misyonun zorunlu olmasıydı. Tarihsel misyonunun bilincine ulaşmış olan işçi sınıfı, öteki zorunlu faktörler de bir araya geldiğinde kapitalist toplumu fethedip kendi sosyal düzenini onun yerine geçirecekti.

İşçi sınıfının devrimci misyonu, onun bu misyonunu yerine getirmekten çok uzakta bulunduğu tarihsel şartlarda keşfedilmişti ve bu o zaman çok kişiye peygambervari bir tespit gibi görünüyordu. Halbuki tespitin önünde bilim yatıyordu.

Bu bakımdan Ekim Devrimi, ne gözüpek bir avuç devrimcinin siyasal macerasıydı, ne de Rus halkına özgü bir siyasal tercih sorunuydu. Ekim Devrimi insanlığın binlerce yıllık sınıflı toplumlar tarihinin ve bu tarihin özünü teşkil eden sınıflar mücadelesinin kapitalist toplumda yolaçtığı kaçınılmaz sonuçlardan ilkiydi.

Bilimsel teorinin "kehanet" olduğunun ve hep "kehanet" olarak kalacağının burjuva ideolojileri tarafından ileri sürüldüğü tarihsel dönemi işçi sınıfı yoğun pratik mücadelelerle, bilimsel dünya görüşü pratik deneyimlerle de güçlendireceği, yani sürekli geliştireceği süreçlerle yaşadı. 1848 Avrupa devrimlerinde, daha sonraki burjuva demokratik atılımların tamamında ve nihayet 1871'de Paris Komünü ile işçi sınıfı ne yapmak istediğinin bilgisine daha çok yaklaşarak, sınıf mücadelesinin strateji ve taktiklerini genişleterek Marksizmin gösterdiği doğrultudaki misyonuna hazırlandı. Bu yoğun mücadeleler her bir ülkenin işçi hareketi için ayrı bir deney ve ayrı bir bilgi kaynağı olurken, aynı zamanda proletaryanın uluslararası birliğini pekiştiren ve onun sınıf hareketini genelde yükselten bir rol oynadı. Marksizmin öngördüğü gibi, işçi sınıfı bütün Avrupa'da veya kapitalizmin en gelişme kaydettiği belli başlı Avrupa ülkelerinde birden başarıya ulaşacak geniş bir hareket yaratmayı, bu hareketini enternasyonalist bir birlik etrafında örüp büyütmeyi başardı.

20. yüzyılın başlarında dünyanın durumunu ve kapitalist gelişmenin boyutlarını Marksist açıdan ele alanların tespit ettikleri yeni bilimsel gerçekler bulunuyordu. Marx ve Engels'in temellerini attıkları bilimsel dünya görüşünün yaratıcı biçimde uygulanması, somutluğun her durumda yeni ilişkileri ve eğilimleriyle ele alınmasını zorunlu kılıyordu. İşçi sınıfının tarihsel hareketine yol gösterebilmesi için Marksizmin aynı zamanda böyle bir bilim olması gerekiyordu. Nitekim Lenin, Marx ve Engels'in açtıkları yoldan ve onların bilimsel yöntemlerine uyarak, bir yandan kendi ülkesindeki proleter hareketin, bir yandan da proletaryanın evrensel hareketinin yolunu açmaya, Marksist teorinin değişen şartlardaki uygulamasının anahtar noktalarını bulup ortaya çıkarmaya çalıştı. Hem uluslararası proletaryanın, hem de Rusya'daki Ekim Devrimi'nin önderi olan Lenin bir tek noktada Marksizmi geliştiriyor, kapitalizmin bu çağda ulaştığı niteliğin analizinden emperyalizm teorisini çıkarıyordu.

Lenin'in emperyalizm konusuna getirdiği bilimsel açıklık, aynı zamanda onun proletarya hareketinin ayrıntılı görevlerine ilişkin tespit ve öngörüleriyle birlikte gelişti. Yaşanan sınıf pratiğinin Marksist analizinden çıkardığı teorik sonuçlarla Lenin devlet ve proletarya diktatörlüğü teorisini, ulusal sorun öğretisini, ittifaklar meselesini ve işçi sınıfının devrimci yeni tip partisine ilişkin öğretileri geliştirdi. Bilimsel sosyalist öğreti Lenin'in teorik çalışmaları sonucunda en başta Rusya'da ve genel olarak Avrupa'da işçi sınıfı hareketine somut dayanak noktaları çıkarıyor, Marksizm işçi sınıfının doğrudan pratiği içinde zenginleşmiş oluyordu.

Marksist bilimsel öğretinin muhtevası belli başlı olarak neleri içeriyor ve hangi özelliklerinden dolayı sınıflı toplum karşısında işçi sınıfının elinde bir kaldıraç görevini yerine getiriyordu? Marx ve Engels'in bi-

limsel faaliyetinin özü ve özeti bu sorunun cevabını oluşturmaktadır. Marx ve Engels sosyalizmin kuruluşunun maddi öncülerinin bizzat kapitalizm tarafından yeterli olgunluğa ulaştırılması gerçekleştirilmeksizin kapitalizmi tasfiye etmenin mümkün olmayacağını (*Seçme Eserler, Cilt 1, s. 192*) belirtmekle kurdukları bilimin en belirgin yanının tarihsel determinzme dayandığını da açıklamış oluyorlardı. Onlara göre Paris Komünü'nün ortaya çıkabilmesinden sonra bile uluslararası proletarya hareketi, kıtanın o günkü ekonomik gelişmişlik durumu nedeniyle sınırlanıyordu ve kapitalist üretimin tasfiyesi için gerekli olgunluğa ulaşmış değildi. Aynı durumu Lenin de teyid edecek ve aynı dönem için "sosyalizmin objektif koşulları oluşmamıştı." (*Lenin, Bütün Eserleri, Cilt 21, s. 313*) diyecekti.

Marksizm tarafından konulmuş ve canlılığını bugüne kadar korumuş olan devrim teorisi özetle şu ögeleri içeriyordu:

• Can çekişen üretim ilişkilerinin üretim güçlerinin gelişmesini frenlemesi anlamında eskiyen sosyo-ekonomik formasyonlar yerini bir yenisine bırakıp tarih sahnesinden çekilmektedirler, bu tarihin gelişmesini yaratan motordur.

• Kapitalist toplumda böyle bir tarihsel devrimin harekete geçirici güçleri, kendini kurtarmakla öteki sınıf ve katmanları da kurtaracak bir konum tarafından kuşatılmış işçi sınıfı ve onunla kader birliği içinde olmaya hazır emekçi sınıf ve katmanlar olacaktır.

• Kapitalizm kendini sürekli yaratmak zorunda kalmakla, kendi mezarını kazacağını çok iyi bildiği işçi sınıfını da yaratmak ve güçlendirmek zorunda kalmaktadır. Proletarya bu düğümü çözecek tarihsel misyonu üstlenmiştir.

• Devrimci proletarya bu misyonunu yerine getirmek bakımından siyasi örgütlenmesini, kendine ait ideolojik temel üzerinde ve bağımsız olarak örgütleyip sonuna kadar korumak, kendi devrimci partisine sahip olmak zorundadır.

• Proletarya devrimi, kendinden önceki sınıfları yokedip sömürüyü aynen koruyan devrimlerden farklı olarak sömürüye nihai bir son vereceği için kendi örgütlenmesini de buna göre şekillendirmek zorundadır.

• Köylülüğün proletarya devriminde önemli bir rolü olacaktır. Ulusal kurtuluş hareketleri proleter devrimiyle elde ettikleri ortamda kapitalist uluslaşma seçeneğinden çok daha ileri imkanlara kavuşacaklardır. Dolayısıyla proleter devrimi sadece bir sınıfın değil, öteki emekçi sınıfların ve ulusların da kurtuluşunun yollarını açacaktır.

• Kim nasıl olmasını arzu ederse etsin, kapitalist toplumdaki sınıf mücadelesinin mantığı kaçınılmaz olarak bir kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemine ve bu döneme tekabül eden proletarya diktatörlüğüne ulaşacaktır.

• Proletarya devrimi kapitalist mülkiyet ilişkilerine son verirken, bütün insanlık tarihine ve insani uygarlığa sahip çıkarak onu sosyalizmin kuruluşunun hizmetine koşacaktır.

Bu ögelerin pek çoğu daha sonra Lenin tarafından geliştirilmişlerdir ama bunlar "Marksizme yapılmış ilaveler" değil, onun bilimsel özünün doğal sonuçları olarak bir parçasıdırlar. Her ülkenin işçi sınıfının özgül deneyleriyle zenginleşecek bir devrim teorisi olmaksızın Marksizmi düşünmeye imkan yoktur. Çünkü Marksizm kapitalizmden sosyalizme geçişin bir siyasal devrimi zorunlu kıldığını önemle belirterek "Sosyal evrimin bir siyasi devrimi gerektirmekten çıkacağı günün gelmesinin ancak artık sınıfların ve sınıf çatışmasının kalmadığı bir düzende mümkün olacağını" (*Felsefenin Sefaleti, Sol Yayınları, s. 195*) belirtir.

Kapitalizmin bir sömürü toplumu olduğu ve sömürü de ahlaka aykırı bulunduğu için mi değiştirilmek zorundadır? Marksizm böyle sormaz. Kapitalizmi yıkan, onu tarihsel anlamda gününü doldurmuş hale getiren sebebi kapitalizmin kendi içinde, onun üretimin sosyal karakterini sonuna kadar genişleten, mülk edinmenin özel biçimine ters düşen bu mülkiyet şekline rağmen bütün bir toplumda üretim araçlarının ve servetlerin sayıları her gün biraz daha azalan asalak bir sınıfın elinde toplanması olgusunda arar ve bulur. Ölmeye mahkum ama kendiliğinden yok olup gitmeyecek...

Bilimsel temeli olmayan, iyi niyet ve dileğe dayanan ütopik sosyalizm ile diyalektik ve maddeci tarih bakışı (bilimsel temele sahip olan Marksizm) arasındaki sosyalizm anlayışının somuta yansıyan en önemli ayrım noktası da gene budur.

Marx ve Engels'den önce de, Owens, Saint-Simon, Fourier... vb. gibi sosyalist düşünürler yetişmişlerdi. Ama bunlar bilimsel değil ütopik bir sosyalizmi dile getirmekteydiler.

Ütopyacı sosyalistler, işçi sınıfını ezilen ve yoksul bir halk kitlesi olarak kabul ediyorlar, bu kitlenin çektiği acılar ve sefalet, sözkonusu düşünürlerde sevgi ve merhamet duyguları uyandırıyordu. Ama ütopik sosyalistler tüm emekçileri kapitalist zulümden sosyalizme geçirecek öncü gücün ancak ve ancak işçi sınıfı olduğunu, bu tarihi misyonu, başka hiç bir sınıfın yerine getiremeyeceğini, görememişlerdi. Ütopikler, mevcut egemen sınıfları toplumu yeni baştan sosyalist bir doğrultu üzerinde kurmaya ikna etmeyi öneriyorlar, eğer eğitim yoluyla ahlak gelişirse, egemen sınıfların sosyalizmi kuracaklarına inanıyorlardı.

Marx ve Engels'in kurdukları bilimsel sosyalist öğreti ise bu gerçek dışı (hayalci, ütopik) kavramı reddediyor, sosyalist devrimin tarihsel zorunluluğunu ve bu devrimin yaratıcı, öncü gücü proletaryayı işaret ediyor, proletaryanın tarihi misyonunu dile getiriyorlardı.

Proletaryanın tarihi misyonunun (proletarya devriminin) tarihteki yerinin bilimsel olarak konuluşu sosyal bilimlerin en büyük bulgularından birisidir. Lenin bunu Marksizmin en büyük keşfi olarak nitelemiştir.

"Marx ve Engels'in büyük tarihsel katkıları, dünya işçilerine rollerini, ödevlerini, misyonlarını, yani sermayeye karşı başkaldırarak devrimci mücadeleyi ilk başlatacak güç olduklarını ve diğer tüm çalışan, sömürülen insanları kendi etraflarında toplamaları (gerektiğini) göstermek olmuştur." (*Lenin, Bütün Eserleri, Cilt 28, s. 165*)

Lenin aynı yargısını bir başka yerde de şöyle vurgular:

"Marx'ın öğretisinin (doktrininin) en önemli yanı, sosyalist toplumun kurucusu olan proletaryanın tarihsel rolünü açığa çıkarmasıdır." (*C. 18, s. 544*).

Marx ve Engels, sosyalizmi burjuvaziden bekleyen ütopik görüşleri reddettikleri gibi, işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz çelişkiyi (antagonizmayı) çeşitli biçimlerde reddeden, iki sınıfın uzlaşması —veya aynı kapıya çıkacak "çözüm yolları"— için çalışan ve son tahlilde burjuva iktidarının ömrünün uzamasına yardımcı olan reformist görüşlere karşı da bağdaşmaz bir mücadele verdiler. Marx ve Engels'e göre sosyalist devrim, proletarya ile burjuvazi arasında yoğunlaşan ve şiddetlenen sınıf mücadelesi üzerinde doğal olarak yükselecekti ve sosyalist devrim bu mücadelenin doruk noktasıydı. Sosyalizm ancak büyük sınıf savaşları sonucunda gerçekleşebilecekti.

Marx ve Engels öte yandan devrimde maceracı tutumlara, suni olarak bir devrimci kriz yaratmayı düşleyen aceleci girişimlere, devrimin gerçekleşmesi için belirli şartların varolması gerektiğini kabul etmeyenlere karşı da sert bir mücadele vermişlerdir. Marx ve Engels, "devrimin simyacıları" adını verdikleri bu unsurların, "devrimci gelişim sürecinin önünde koşarak, suni bir kriz yaratıp gerekli koşullar bulunmadan ex promptu (emrivaki) bir devrim yapmak isteyen" girişimlerin devrimci davaya zarar vereceğini gösterdiler. (*Marx-Engels, Bütün Eserleri, c.7, s. 273*) Bu unsurlar arasında önce maceracı Willich ve Shapper grubu (1850), daha sonraki yıllarda ise —Marx ve Engels'in deyimiyle "devrimcilik oynayan"— çeşitli anarşist ve volantarist (iradeci) unsurlar ve eğilimler vardı.

Marx ve Engels, proletaryanın kendi tarihsel misyonunu yerine getirmesi için gerekli bir koşul olarak devrimci ve bağımsız bir sınıf partisi tarafından yönlendirilmesi zorunluluğunu işaret etmişlerdir. Marx I. Enternasyonal Genel Konseyinde şöyle diyordu: "...en elverişli siyasi koşullarda bile proletaryanın bütün ciddi başarısı, kendi güçlerini birleştirip sağlamlaştıracak olan bir örgütlenmeye bağlıdır..."

Marx ve Engels, devrimi milyonlarca işçinin kendiliğinden gelme (spontane) ayaklanması olarak görmüyorlardı. Bilimsel teorinin kurucuları siyasal bilinci, yüksek örgütlenme düzeyini, devrimci çoşkuyla ve demir bir proleter disipliniyle birleşmiş amaçlı eylemleri, mücadelenin nihai hedeflerini kavramış büyük bir patlayışı, sosyalizmin yüce ideallerine duyulan yenilmez bir bağlılıkla bütünleşmiş fedakar bir kahramanlığı zorunlu görmekteydiler. Ancak devrimci bir proleterya partisi tüm bu faktörlerin bütünlüğünü sağlayabilir ve işçi sınıfını, kendi büyük tarihsel geleceğinin bilincine varmış öncü sosyal güç haline getirebilirdi. Ancak böyle bir parti, proletaryaya, spontane işçi hareketi içine, bilimsel sosyalizmi ve örgütlenmenin görüşlerini aşılayabilir, ancak bu parti sosyalist devrimin hazırlanıp gerçekleştirilmesinde ve sürdürülmesinde öncülüğü alabilir ve ancak böyle bir parti sosyalizm savaşçılarından oluşan proletarya ordusunun kumandanı olarak üstlenmiş bulunduğu görevleri yerine getirebilirdi.

Engels 1889'da şunları yazıyordu: "Karar günü gelip çattığında, proletarya, zaferi kazanacak kadar güçlü olabilmek için —Marx'la benim 1847'den beri ele aldığımız bir nokta olarak— diğer bütün partilerden farklı ve onlara karşı ayrı bir partiyi, bilinçli bir sınıf partisini oluşturmak zorundadır." (*K.Marx-Engels, Seçme Eserler, c. 1, s. 120*)

Bu parti işçi sınıfına kopmaz bir şekilde bağlı olmalı ve onun hayati çıkarlarını temsil etmeliydi. İşçi mücadelesini yönetebilmek için proletaryanın en aktif ve militan en bilinçli kesimi olmalı, diğer işçilerden daha ilerisini görebilmeli, koşulları değerlendirebilmeli, proletarya hareketinin akışını ve tüm sonuçlarını hesaplayabilmeli, proletaryanın güncel mücadelesine, nihai hedefi açısından bakabilmeli ve burjuvaziye karşı mücadelenin çeşitli aşamalarında "hareketin çıkarlarını bir bütün olarak" temsil edebilmeliydi. (*Marx-Engels, aynı yerde*)

Marx ve Engels'e göre proletarya devrimcileri, işçi çıkarlarına sadık kalırlarken, kendilerini proleter olmayan devrimci hareketlerden de tecrit etmezler, böyle bir sekterizme düşmezler. Proletarya devrimcileri, "mevcut sosyal ve siyasal düzene karşı yönelmiş her devrimci hareketi, her yerde desteklerler" (a.g.e., s. 137)

Ve esas olarak, burjuvazi ile proletaryanın çıkarlarının uzlaşmaz olduğunu asla gözden uzak tutmazlar, sınıfsız topluma giden yolda zorunlu bir aşama olarak proletaryayı yorulmak bilmeyen devrime hazırlarlar.

Marx-Engels, sosyalist devrimi ulusal sınırlar içine hapsolmuş bir fenomen olarak değil, dünya çapında bir olgu olarak görmüşlerdi, bu dünya çapındaki fenomen, belli bir zamandan bir başka zamana bir biçimden bir diğerine geçerek yeryüzündeki her ülkeyi kapsayacak ve bilinçlice tamamlanacak devrimci bir süreçti. Marx ve Engels proletaryanın ulusal ve uluslararası çıkarlarının birbiriyle çok ilintili olduğuna, uluslararası proletarya cephesinin uluslararası kapitalist cephe karşısına dikildiğine ve ayrı ulusların proletarya birimlerinin tek bir dünya proletarya ordusunun bileşenlerini (müfrezelerini) oluşturduğuna inanmışlar ve bu bilimsel gerçeği göstermişlerdi. Bu ordu ancak tüm birlikleri uyum halinde davranabildiği takdirde zafere ulaşabilirdi. Çünkü "ayrı ülkelerin işçileri arasında bulunması ve kurtuluş mücadelelerinde onları birbirlerine sımsıkı bağlaması gereken kardeşlik bağını önemsememek, işçilerin ayrı ayrı çabalarının ortak hizmetleriyle cezalandırılmasını" getirecekti. (*K.Marx, Birinci Enternasyonal Genel Konseyi, 1864-68, s. 286*)

Proletarya bütün bölükleriyle ulusal ve uluslararası birlik için bıkıp usanmadan mücadele etmeliydi. "İşçi sınıfının uluslararası birliğinden başka hiçbir şey" diyordu Marx, "onların kesin zaferini sağlayamaz." (*a.g.e., s. 329*)

Marx ve Engels, sosyalist devrimi, bir dünya süreci olarak görmüşlerdi, çünkü, birincisi, bu devrim tüm dünyayı kucaklayacaktı, ikincisi ise proletaryanın enternasyonalizmi (uluslararası karakteri) devrimci eylemlerin zaferinin başlıca şartıydı.

Marx ve Engels'in formülleştirdikleri sürekli devrim kavramı, devrimci mücadelenin teori ve pratiği için büyük anlam taşır. Marx ve Engels'in de gösterdikleri gibi, burjuva devrimini geçirmemiş ülkelerde, sosyalist devrim, demokratik bir atılımdan sonra gelecekti. Bu demokratik vuruşun başlıca amacı, işçi sınıfının

muharebe sahasındaki feodal süprüntüyü temizlemesiydi. Böylece işçi sınıfı aynı zamanda burjuvaziye karşı kendi gücünü de ölçebilecekti, işçiler bu devrimde rol oynayacaklardı; ama bir an olsun kendi nihai çıkarlarını ve hedeflerini olsun gözden uzak tutmamalıydılar. Bu nedenle onların görevi: "az çok mülkiyetli sınıfların hepsi kendi egemen konumlarını kaybetmeye zorlanıncaya dek proletarya devlet iktidarını fethedinceye dek, devrimi sürekli kılmaktır." (*Karl Marx. F.Engels, Seçme Eserler, c. 1, s. 179*)

Marx'ın bir devrimci köylü hareketini bir proletarya devrimiyle birleştirmek düşüncesi sosyalist devrim teorisinin gelişmesinde başka önemli bir noktayı meydana getirir. Marx ve Engels, sosyalist devrimin zaferinin en belirgin güvencelerinden birisini, —feodal kalıntılara karşı mücadelede ve kapitalist sömürüye karşı direnmekte kendini gösteren— devrimci köylü mücadelesini işçilerin maharetle değerlendirmesinde ve gene işçilerin kentlerdeki sosyalist devrimi kırlardaki köylü savaşıyla birleştirebilme yeteneğinde görmüşlerdir. Marx şöyle diyordu: "... Köylüler kendi doğal müttefiklerini ve önderlerini görevi burjuva düzenini yıkmak olan kent proletaryasında bulurlar."

Marksizmin kurucuları proletaryanın sosyalizm kavgasının, ulusal bağımsızlık hareketiyle olan yakın bağını da görmüşlerdir. Ulusal bağımsızlık mücadelesi (egemen ulusların sömürücü sınıflarını zayıflatarak) *SOSYALİZM* mücadelesini teşvik ederken, sosyalizm mücadelesi de kaçınılmaz olarak ulusal baskının tasfiyesini getirecektir. Engels, sosyal ve ulusal kurtuluş mücadelesi arasındaki bağın altını çizerken "başka bir ulusu ezen bir ulus özgür olamaz" diyordu. (*Marx-Engels, Bütün Eserleri, c. 18, s. 527*)

Marx ve Engels işçi sınıfını *ULUSAL BASKI*'ya karşı aktif bir savaşçı olarak görmüşler ve Komünist Manifesto'da şunları yazmışlardı: "Kişinin kişiyi sömürmesine son verildiği oranda, ulusun ulusu sömürmesine de son verilmiş olacaktır. Bir ulusun içindeki sınıf antagonizmaları ortadan kalktığı ölçüde bir ulusun başka bir ulusa düşmanlığı da son bulacaktır." (*Marx-Engels, Seçme Eserler, c. 1, s. 125*)

Lenin kapitalizmin emperyalist aşamasında hem sosyalist teoriyi, hem de buna bağlı olarak sosyalist devrim öğretisini geliştirmiştir.

Bu nedenle işçi sınıfının bilimi Lenin'siz olamayacağı gibi, devrim öğretisi de Lenin'siz ele alınamaz.

Önce şu noktaların altını çizmemiz gerekiyor:

- Kapitalizmin emperyalist aşamaya gelmesiyle, proletaryanın sınıf mücadelesinin koşulları da değişmişti.
- Emperyalist çağın başlamasıyla kapitalizmin (burjuva toplumunun) çelişkileri de derinleşmişti. Bir yandan üretimin sosyal karakteri alabildiğine gelişirken, tekelci aşamada üretim araçlarının özel mülkiyeti giderek daha az sayıdaki ellerde toplanmaktaydı. Bu ise kapitalizmin evrensel temel çelişkisinin keskinleşmesi, proletarya devriminin maddi koşullarının olgunlaşması demekti.
- Böylece dünya kapitalizmi, sosyalist devrim için gerekli med (yükseliş) aşamasına ulaşacak kadar yaşlanmıştı.
- Bunlara bağlı olarak, emekçilerin toplumsal kurtuluş mücadelesi kat kat şiddetlenmişti.
- Gene, proletaryanın örgütlenme derecesi ve politik olgunluğu artmıştı.
- Öte yandan köylüler, proleter olmayan diğer emekçiler ve ezilen uluslar da devrimci harekete katılmaya başlamışlardı.

Bu koşullarda sınıf mücadelesinin geçirdiği önemli değişiklikler ve yeni devrimci deneyim, devrimci teorinin önüne yeni yeni sorunlar koymaktaydı. Bu sorunların en başında II. Enternasyonal oportünistlerinin ihaneti geliyordu. Bu oportünistlerin başlıca zararı, Marksist devrimci görüşü tahrif etmekti, işçi sınıfı devrimi ve devrimci iktidar biçimlenişi konusundaki temel perspektifleri reddetmeleri, Marksizmi "revize" etmeleri şeklinde somutlanıyordu.

İşçi sınıfı hareketinin başına tüneyen işçi aristokrasisi ile oportünist aydınlar elbirliğiyle işçi sınıfının devrimci yolunu saptırmaya ve onu burjuvaziyle uzlaşmaya zorluyorlardı.

Bu durumda Lenin II. Enternasyonalcilerin çarpıtma ve saptırmalarına karşı, Marksizmin kurucularının, proletarya devrimi ve işçi sınıfının tarihsel misyonu ile ilgili görüşlerini dikkatle inceledi, oportünistler tarafından saptırılan bu temel görüşleri yeniden yerli yerine koydu ve onları son tarihsel devrimci deneyler ışığında geliştirdi.

Devrimci mücadele, teorik inceleme konusu yapılması gereken pek çok yeni sorun getirmişti. Bu sorunlara bilimsel ve çözümleyici cevaplar getiren teorisyen, Lenin oldu. Lenin bir yandan Rusya proletarya hareketinin önderliğini yaparken, öte yandan sosyalist teoriyi geliştiriyor ve tüm dünya proletarya hareketine yol gösteriyor. Avrupa proletarya hareketinin tepesine tünemiş oportünist ideologların görüşlerini ve ihanetlerini teşhir ediyordu.

Lenin toplumsal gelişmeyi inceleyip, uluslararası devrimci hareketin değerlendirmesini yaptıktan sonra, sosyalist devrim konusunda parlak görüşler öne sürdü, işçilerin emperyalist çağdaki sınıf mücadelesinin temel yasalarını formülleştirdi. Bunların tümü, Marksizmin Leninist sosyalist devrim teorisi diye bilinen bütünleyici bir parçası haline geldi. Dünya işçileri tekelci kapitalizm altında onsuz muzaffer bir kurtuluş mücadelesi veremeyecekleri, güçlü bir silah kazandılar.

Daha önce Marx ve Engels'in koydukları sosyalist devrim teorisinin ana noktalarını özetlemiştik. Lenin'in getirdiği katkılarla sosyalist devrim teorisinin temel noktalarını, bir başka deyimle Leninist, proletarya devrim öğretisinin karakteristik anahtarlarını şöyle özetlemek mümkündür.

- Emperyalist çağda dünya kapitalist sisteminin sosyasit devrime elverecek derecede olgunlaşması;
- Emperyalist aşamada, kapitalizmin eşitsiz gelişmesinin artması;
- Başlangıç olarak proletaryanın bir veya bir kaç ülkede başarıya ulaşmasının olanak kazanması;
- Dünyanın iki ayrı sisteme bölünmesi;
- Emperyelist zincirin zayıf noktasında devrimin patlak vermesi;
- Kitlelerin sosyalist devrim eşiğine yaklaşması;

• Sosyalist devrimin objektif ve sübjektif şartları;

• Emekçilerin kurtuluş hareketinde proletarya hegemonyası ve onun militan öncüsünün —işçi sınıfı partisinin— yönetici rolü;

• Sosyalist devrimin tayin edici gücü olarak işçilerle köylülerin ittifakı;

• Sosyalizm mücadelesiyle, ulusal kurtuluş mücadelesinin birleştirilmesi;

• Sosyalist devrimde devrimci proletaryanın taktikleri ve stratejisi;

• Burjuva demokratik ve ulusal kurtuluş devrimlerinin sosyalist devrime ulaşması;

• Demokrasi mücadelesinin sosyalizm mücadelesiyle bütünleşmesi;

• Sosyalist devrimin kazançlarının korunmasında proletarya diktatörlüğünün belirleyici rolü...

Günümüzde emekçilerin kurtuluş mücadelesinin bütün biçimlerinde proletaryanın hegemonyası kavramı, Leninist sosyalist devrim teorisinin en önemli noktasıdır.

Emperyalist çağda sınıf mücadelesinin yeni koşulları Marksistleri her türlü kurtuluş hareketinde proletaryanın liderliği kavramının geliştirilmesi ve bu konudaki Marksist tezin, yeni tarihsel konuma göre geliştirilmesi ve uyarlanması sorunuyla karşı karşıya bıraktı. Bu, hayatın dayattığı temel bir görev haline gelmişti. Bu görevi yerine getirmenin onuru Lenin'e ait oldu. Lenin hem Rusyalı hem de Avrupalı oportünistlere karşı verdiği ödünsüz mücadelesinde, emekçilerin kurtuluş hareketinde proletarya hegemonyasının prensiplerini getirdi.

Lenin devrimci harekette proletarya öncülüğünün önemini vurgularken, işçi sınıfı, "tüm halkın tam bir demokratik devrim mücadelesinde bütün emekçilerin ve sömürülenlerin, ezenlere ve sömürenlere karşı mücadelesinde öncü olmak zorundadır. Proletarya, ancak bu proletarya hegemonyası düşüncesinin bilincinde olup onu etkili kıldığı ölçüde devrimcidir." diyordu. (*Lenin, Bütün Eserleri, c. 17, s. 232*)

İşçi sınıfı, devrimci kurtuluş mücadelesinde ancak bu öncülük sayesinde büyük nüfus çoğunluğunu kendi yanına kazanabilir ve sosyalist devrimi başarabilecek bir yığın gücünü oluşturabilir.

İşçi sınıfı sadece kendi sınıfsal kaynaklarına ve kendi sınıf güçlerine dayanarak kendi sınıf düşmanlarının üstesinden gelemeyeceği için, tüm ezilen ve sömürülen halkın devrimci mücadelesine de öncülük etmek zorundadır. Proletarya bunu başarabilmek için emekçi halkın önderi olabilmeli, kitleleri burjuvaziden ve onun şartlandırmasından, kurulu düzenden koparıp kendi yanına kazanabilmeli; emekçilerin kurtuluş mücadelesine (bütün aşamalarda ya da belirli aşamalarda) katılabilecek tüm emekçi sınıf ve tabakaları kendi etrafında toplamak ve ortak bir devrimci cephede birleştirebilmek görevini yerine getirebilmelidir.

Proletarya öncülüğü kavramı, işçi sınıfının kendisi dışındaki çeşitli sınıf güçlerini devrimci mücadelenin çeşitli aşamalarında sosyalizm mücadelesine çekebilmesi ve bu güçlerin öncüsü olması gerektiği yolundaki görüşten kaynaklanır. Lenin'in bu düşüncesi proletaryanın strateji ve taktiklerinin temeli olarak işlev kazanır. Sınıf mücadelesinin strateji ve taktiklerini proletarya kurtuluş hareketindeki öncülüğünü tamamlayacak bir bilim ve bir devrimcilik sanatı olarak kabul edebiliriz.

Proletaryanın öncülüğü sorunu keyfi ve isteğe bağlı bir kavram değildir. Bilimsel ve tarihsel bir zorunluluktur. Çünkü kapitalist toplumda ezilen ve sömürülen sınıfların karşısındaki başlıca sınıf düşmanı burjuvazidir. Burjuvazinin karşısındaki en devrimci, gerçekten devrimci ve sonuna kadar devrimci sınıf ise işçi sınıfıdır. Kapitalist toplumdan sonraki toplum aşaması, sosyalist toplumdur. Sosyalist toplumu kuracak sınıf ise üretimin sosyal karakterine uygun olarak üretim araçlarının sosyal mülkiyetini getirebilecek olan proletaryadır.

Proletarya öncülüğünün temel bilimsel ve tarihsel zorunluluğu budur.

Lenin çeşitli teorik çalışmalarında demokrasi ve demokratik haklar mücadelesinin, proletaryanın sosyalist devrimde öncülüğü kazanabilmesi için zorunlu bir hazırlık aşaması olduğunu söylemiştir. Bu mücadele sürecinde, proletarya hegemonyası, emekçilerin proleter olmayan geniş kitleleri üzerinde biçimlenir ve güçlenir; proleter olmayan emekçi kesimler yavaş yavaş proletaryaya güvenmeye, onunla uyum halinde davranmaya ve onu kendi savunucusu ve önderi olarak görmeye başlar. Bu mücadelede proletarya burjuvaziyi emekçi halktan tecrit etmek ve bizzat kendisi emekçilere öncülük yapmak konusunda siyasi deney kazanır.

Konuyu daha da somutlarsak demokratik ve sosyalist mücadelenin bütünlüğü konusunu şöyle ifade edebiliriz.

Sadece proletaryanın değil, bütün emekçilerin nihai kurtuluşu sosyalizmdedir. Ama sınıflar mücadelesinde bazı emekçi sınıflar ve ara tabakalar sübjektif olarak sosyalizm özlemi içinde değildirler. Onların burjuvaziyle olan çelişkilerini birtakım güncel demokratik ve ekonomik istemlerinin gerçekleşmesine bağlamışlardır.

İşçi sınıfı kitlelerin burjuvaziye karşı olan güncel çıkarlarının takipçisi ve öncüsü olarak güncel demokratik mücadelenin öncülüğünü yapar, proleter olmayan kesimlere güven verir. Fakat proletarya sadece güncel taleplerin gerçekleşmesinin öncüsü olarak kalmaz. Bu süreç içinde işçi sınıfı dışındaki kitlelere de sosyalizmin propagandasını yapar, nihai kurtuluşun ancak emekçi sınıfların ortak iktidar mücadelesinin başarıya ulaşmasıyla sağlanabileceğini gösterir.

Bu nedenle işçi sınıfı hem güncel ekonomik ve demokratik mücadelenin öncülüğünü yürütür, fakat bunu yaparken ekonomizme veya reformizme düşmez. Mutlaka iktidar hedefini kitlelere gösterir. Kendi sosyalizm amacını ve sosyalist kimliğini saklamaz. O anki sübjektif özlemleri sosyalizm olmayan emekçi kitleleri devrimci cepheden kaçırırım korkusuyla sosyalizm yasakçılığı yapmaz. Kitlelerin güncel ekonomik ve demokratik taleplerini mutlaklaştırmaz. Hatta, işçi sınıfı öncü-

lüğündeki bir geniş cephe iktidarını da mutlaklaştırmaz. Nihai hedefinin sosyalizm olduğunu gizlemez. Sadece işçi sınıfı içinde değil, diğer emekçi yığınlar arasında da işçi sınıfı öğretisinin yaygınlaşmasına, güçlenmesine ve benimsenmesine çalışır.

İşçi sınıfı, emekçi kitlelerin öncüsü olarak yerini sağlamlaştırma mücadelesinde, kendi öncü partisi aracılığıyla, bilime dayalı bir mücadele verir.

İşçi sınıfı partisinin devrimci süreçte, şayet güncel demokratik mücadeleyi ve demokratik ekonomik talepleri abartırsa, iktidar hedefini gözardı ederse ya da kitleleri iktidar mücadelesine değil, sadece güncel talepler mücadelesine hazırlarsa, bir sağ sapma çizgisi izlemiş olur. Kitlelerin acil reform talepleri adına iktidar hedefini unutturmuş olur... Öte yandan, işçi sınıfı partisi kitlelerin güncel reform taleplerini, acil ekonomik ve demokratik taleplerini hiç önemsemezse, sadece kitlelerden kopuk bir iktidar hedefi koymakla yetinirse, "ya hep, ya hiç" mantığı güderse, kendisini kitlelerden soyutlar, kitlelere güven veremez, kof slogancılık ve sol sapma içinde kalır.

Proletarya hegemonyası kendiliğinden gerçekleşmez. Kararlı, tutarlı bir mücadele ile kazanılır. İşçi sınıfı ve onun öncü partisi, "ben devrimin öncüsüyüm", "ben toplumun en devrimci gücüyüm, bu nedenle benim arkamdan gelin" demekle, öncülüğü elde edemez. İşçi sınıfı ve onun partisi, egemen sınıflara karşı verilen ve ister proleter karakterli olsun, ister proleter olmayan emekçi kesimlerce yürütülsün, her türlü devrimci ve demokratik hareketin içinde yer alabilmeli, burjuvaziye karşı verilen her türlü emekçi mücadelesinde yol gösterebilmeli, kendi bilimini ve toplumdaki ağırlığını koyarak bu mücadelenin doğru yolda gelişmesini sağlamalı, maceracı girişimleri önleyebilmeli ve burjuvaziye ya da diğer sömürücü sınıflara karşı yönelmiş her türlü devrimci demokratik hareketi proletarya ekseni etrafında birleştirebilmelidir. ■

REJİMİN KEYFÎ SEÇİMİ

(3. sayfadan devam)

Özal'ın oyununun bozulabilmesi için küçük de olsa bir imkan belirmişti. Özal'ı geriletmek ve daha uygun koşullarda seçime gitmek mümkündü. Ama meclisteki muhalefet partileri ele geçen bu fırsatı çarçur etmişlerdir. DYP ve DSP ağır bir seçim yenilgisinden korktukları için de olsa seçim boykotundan söz ettikleri halde bu tutumlarını kararlı ve tutarlı bir şekilde savunmak yerine, "boykot" kelimesini telaffuzdan dahi çekinen SHP'ye topu atmakla yetindiler. SHP'nin tutumu ise ANAP kurmaylarının gözüne girmekten ve basındaki aklıevvel "demokrat" kimi kalem erbabının alkışını toplamaktan başka bir işe yaramadı. DSP'yi "harcamak" adına Özal'a çanak tutan SHP yönetimi, bu seçimlerin tüm sorumluluğuna da ortak olmuştur.

Bu partilerin boykot gibi radikal bir çıkışta ısrarlı olmaları elbette beklenemezdi. Ne ideolojileri, ne demokrasi anlayışları, ne de bugüne dek rejim karşısında takındıkları tutum buna elverişliydi. Yığınları işin dışında tutarak, tüm kurum ve tasarruflarıyla rejimi doğrudan doğruya hedef almadan sonuna dek tutarlı ve kararlı bir demokrasi mücadelesi verilemez. Bugüne kadar sadece sosyal demokrasinin solunda yer alan güçler böyle bir mücadele anlayışında olduklarını kanıtlamışlardır. "Aman rejim yara almasın" zihniyetiyle hareket eden sosyal demokratlar ise, demokrasiye en fazla ihtiyaç duyan yığınların siyaset arenasında fiilen yerlerini almalarından korkmaktadırlar. Boykot kararı ise, istenilse de istenilmese de yığınları trübünden sahaya davet etmekten başka anlama gelmez. Ancak bu partiler, boykot blöfü dahi yapamayacak denli acz içindedirler.

Değil bilfiil seçim boykotu, boykot blöfü dahi Özal'ı köşeye sıkıştırmaya yetecekken, SHP yönetimi tam bir sorumsuzluk örneği göstererek Özal'ın oldu bittilerine boyun eğmiş, böylece bundan sonraki benzeri keyfiliklere de kapı aralamıştır. Partisinin erken seçim konusundaki tavrını eleştirerek parti meclisi üyeliğinden istifa eden Aydın Güven Gürkan'ın sözleri, SHP'nin içine düştüğü durumu özetlemektedir. Koşulları ve tarihi ne olursa olsun erken seçimi kabul etme eğiliminde olan SHP'nin böylece "Özal'ı adil ve demokratik bir seçime zorlama konusunda elindeki tek etkin kozu" kaybettiğini söyleyen Gürkan, istifa dilekçesinde ayrıca SHP'nin adil, demokratik ve eşit olmayan bir seçimin koşullarına boyun eğdiğini ve Özal ile Evren'i yüreklendirdiğini belirtmiştir. Parti içinden gelen böylesi tepkilere aldırmayan SHP yönetiminin küçük hesaplara ve olmadık hayallere dayalı dargörüşlü politikaları, demokrasi çabalarına zarar vermekle kalmayacak, seçimlerin ertesinde geri teperek büyük bir ihtimalle sorumlularının siyasi hayatına mal olacaktır.

Öte yandan bütün bu gelişmeler demokrasiyi kazanma sorununda burjuva muhalefete bel bağlamanın nasıl bir ham hayal olduğunu, ertelemeci eğilimlerin bizzat demokrasi mücadelesine nasıl zarar verdiğini gösterdiği gibi, sosyalistlerin Türkiye'nin günlük siyasi hayatına uygun legal siyasi araçlarla müdahale etmelerinin ve bunun koşullarını bir an önce yaratmalarının ne denli büyük önem taşıdığını da ortaya koymuştur. Sadece sosyalistlerin değil, sosyal demokrasinin solunda yer alan güçlerin mümkün olan en geniş birlikteliğini yığınlara güven verecek şekilde temsil edebilecek bir legal sol odağın oluşturulması, sosyal demokrasinin demokrasi mücadelesine verdiği zararları sınırlayabilecek ve yığınları demokratik hak ve özgürlükler uğruna seferber edebilecek bir yeteneğe ulaşabilecektir. Bu sağlanamadığı sürece, bu seçimlerde olduğu gibi, sosyal demokrasinin yalpalamaları, bocalamaları ve uzlaşmacılığının yaratacağı tahribat ve yığınlar nezdinde tüm sol adına yol açacağı hayal kırıklıklarının önüne geçilemez. ■

Küba: Gerçek Rüyalarımızı Aştı

FKP merkez yayın organı l'Humanité geçtiğimiz aylarda Küba devlet başkanı Fidel Castro ile bir söyleşi yaptı. Aşağıda bu söyleşiden bölümler aktarıyoruz.

□ *Ünlü konuşmanız "Tarih Beni Beraat Ettirecektir"de, zamanın yargısından söz ediyordunuz. Devrim iktidarı alalı yirmi sekiz yıl oldu. Gençlik ideallerinize ulaştınız mı? Sierra Maestra'nın savaşçısı kendisini devlet başkanı ile özdeşleştiriyor mu?*

■ Gerçek rüyalarımızı aştı. 26 Temmuz 1953'te Moncada'ya hücum ettiğimiz sırada hırslı bir radikal programımız vardı ve bunun tatbik edilebilirliğine inanıyorduk.

Ben sosyalist inanca sahiptiysem de, Moncada Programı sosyalist bir program değildi. Daha sonra sosyalizmin gelişmesi için elverişli koşullar yaratan bir ulusal kurtuluş programıydı denebilir. O program Küba devriminin temelini oluşturdu. Ülkenin gelişiminin arz-talep kanununa bağımlı ve kendiliğinden olamayacağını, devrimci bir hedef olması gerektiğini öne sürüyordu. Gelişme yolu olarak serbest girişimin temel ilkelerini daha o sıralarda sorguluyordum.

Bu program millileşme önermiyordu ama bir tarım reformu öngörüyor ve de kırsal alanda kooperatiflerin oluşması fikrini içeriyordu. Ekonomik gelişmeyi ve eğitim, kamu sağlığı, istihdam ve konut konularında uzun vadeli bir politika planlıyordu. Nüfusun yapısını incelemiş ve işçi, köylü, öğretmen ve orta tabakanın birliği hedefini koymuştu. Halkı bu hedef için çalışmaya çağırdım.

Gerçeğin rüyalarımızı aştığını söyledim. İşte birkaç örnek: Moncada baskını zamanında, isteğimiz cehaletin kökünü kazımak ve her çocuğa okula gitme hakkını sağlamaktı. O sırada şimdi ülkemizde var olan türden bir sistemi hayal bile edemezdik. Ülkenin on dört vilayetinin her birinde üniversitelerimiz olacağını düşünemezdik. Sağlık koruması açısından Küba'nın dünyanın önde gelen ülkeleri arasında yer alacağını hayal edebilir miydik?

Başka bir örneğe, tarım reformuna bakalım. Köylerimizin görüntüsü değişti. Yollar yaptık, köyleri elektriklendirdik. Şimdi evlerin %85'inde elektrik var, bu oran 1990'a kadar %90 olacak.

İşsizlik, fahişelik, dilencilik, kumarbazlık ve uyuşturucu iptilasını ortadan kaldırdık. Tüm nüfus sosyal güvenlik tedbirlerinden yararlanıyor. Üretimimizi çeşitlendirdik.

Moncada sırasında, önümüzdeki görevin boyutlarını tasavvur edemezdik. Bir bakıma, naiv hareket ediyorduk. Emperyalizmi yeterince hesaba katmadık; saldırganlık, abluka üzerine habersiz olduğumuz ve kitapların anlatmadığı olgular üzerine düşünmedik. O sırada az gelişmişliğin trajedisini bilmiyorduk, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki uçurumun derinliğini ölçebilir durumda değildik. Bu sorunlar o zamanın siyasi mücadeleleri içinde öne çıkmış değildi. Devrimciler eşitsiz ticaret, borç, damping ya da himayecilik gibi sorunları düşünmediler.

□ *Ekonomik durum sertçe bir yöneticiliği gerektiriyor. Kemerleri sıkmaktan söz edilebilir mi? Üretim ve ihracata yatırım yaparken halkın hayat şartlarını güvenceye alma konusu ne oluyor?*

■ Uluslararası ekonomik kriz üçüncü dünyanın tüm ülkelerini etkiledi. Küba bu krizin etkisini daha az hissetti, çünkü ticaretimizin %85'ten fazlası sosyalist ülkelerle ve %15'i aşmayan bir bölümü kapitalist ülkelerle. Sosyalist topluluk bize ekonomik ve sosyal gelişmemizin somut temelini güvence altına alan adil fiyatlar sağlamıştır. Gelişmemizde hiç bir zaman duraklama olmazken, diğer Latin Amerika ülkelerinde gerileme ve durgunluk sözkonusu oldu.

Ne ki, kapitalist ülkelerle ticaretin %15 rakamından öte bir anlam taşıdığı unutulmamalıdır. Sosyalist topluluğun sağlayamadığı bazı yiyecek, tıp ve temel ihtiyaç maddeleri türünden malları bu piyasadan almak zorundayız. Bunun yanısıra ihraç ürünlerimizin fiyatlarında keskin bir düşme de oldu.

Tüm diğer üçüncü dünya ülkeleri gibi Küba da gelişimini sürdürmek için borçlandı. Borcumuz çok değil ama var. Ödemek zorunda olduğumuz faiz döviz durumumuzu ağırlaştırıyor.

1987'de bazı kemer sıkma önlemleri almaya zorlandık. Yine de ekonomik gelişmemizi sürdürmede gerçek bir başarı gösterdik.

Bu kemerleri sıkma politikasını uygularken gözönünde tuttuğumuz iki ilkenin altını çizmeliyim. Birincisi, nüfusun temel ihtiyaçlarından asla fedakârlık etmemek; ikincisi ülkenin gelişmesi için hiç bir şeyi esirgememek. Dövizle sağlanan ithal mallarının yerine başkalarını ikame etmek ve döviz karşılığı ihracatı artırmak üzere büyük çaba gösterdik, böyleci ithal ikamesi ya da ihracat için üretim yatırımlarına öncelik verdik. Elektrik ve ulaştırma bedellerini artırdık. Ama gıda ya da giyecek sağlanması konusunda hiçbir kesinti yapılmamış, yapılmayacaktır.

Sosyal yatırımlar ve programlar, özellikle eğitim ve kamu sağlığı alanındaki yatırım ve programlar sürdürülmektedir. Kalkınma yatırımlarında da hiçbir kısıtlama yapmadık.

Maddi ve işgücü kaynaklarımızın da randımanlı ve daha iyi kullanılmasına çalışıyoruz. Küba'daki durumu diğer Latin Amerika ülkeleri ve üçüncü dünyanın tüm ülkelerindekiyle karşılaştırın. Küba'da yetersiz beslenme yoktur, bebek ölümleri üçüncü dünyadaki en düşük düzeydedir (1000 bebekte 13.6), bu sayıyı beş yıl içinde 1000'de 10'a düşürmeyi planlıyoruz. Ortalama ömür süresi 74 yıldır, on yıl içinde bunu 80'e çıkarma eğilimindeyiz. Bunlardan kendiniz sonuç çıkarabilirsiniz.

□ *Küba'nın ABD, Fransa ve diğer Batı Avrupa ülkelerindeki hasımları, bu ülkede insan haklarının ihlal edildiğini, binlerce siyasi tutuklu bulunduğunu ve düşünce özgürlüğünün baskı altında tutulduğunu iddia ediyorlar.*

■ Düşmanlarımız bizi eleştirmiyor, iftira ediyorlar. Bu tür kampanyaların nereden ilham aldığı iyi biliniyor, yani CIA'den.

Devrimci süreç hiç bir yerde Küba'da olduğu kadar hümanist olmamıştır. Bu diktatörlüğe karşı savaş dönemine uzanan geleneklerden kaynaklanmıştır. Tüm bu mücadele yıllarında tutuklularımıza karşı fiziki şiddet kullanımına asla —tekrarlıyorum asla— başvurmadık. Kanunlarımız serttir çünkü kendimizi korumaya mecburduk. Ama böyle de olsa, devrimin 1959'daki zaferinden bu yana siyasi nedenlerle tek bir işkence, suikast olayı ya da bir kişinin ortadan kaybolduğu görülmemiştir. O günden bu yana polis tarafından bastırılan tek bir gösteri yoktur. Kaç ülke kendisi için aynı şeyi söyleyebilir?

15 bin tutuklu olduğu iddiası gülünçtür. Doğru olan bir kaç yüz hüküm giymiş karşı devrimcinin olduğudur. Devrimin başlangıcında bunlardan çok vardı. Savaş suçluları, sabotajcılar, CIA ajanları hâlâ hapisanelerimizde tutuluyorlar. Ama diğerlerinin büyük çoğunluğu serbest bırakıldı. Bunlar baskı altında kalarak serbest bırakılmadı ki. Bu bizim planlarımız ve politikamızın bir parçasıydı.

Birkaç yıl önce ABD ile bir göçmen anlaşması imzaladık, sonra ABD bunu askıya aldı. ABD hükümeti yalnızca ülke dışında görevli iken kaçanlara ya da ülkeyi gizlice terkedenlere vize verdi. Her suçlu Küba'yı bu şekilde terkedebilir ve bu tür bir kampanyadan çıkar sağlayabilir. Eğer ABD 10 bin, 50 bin, ya da 100 bin kişiyi kabul etmeye hazırsa buna itirazımız olmayacaktır. Aynı şeyi Fransa için de söylüyoruz: Eğer istiyorsa, gereken izinleri vereceğiz. Ama şantaja boyun eğmeyeceğiz. Kapitalist toplumu sosyalist toplumumuza tercih edenlere sözümüz "yolunuz açık olsun".

Sosyalizmi kurma işinin gönüllülük işi, özgür bireylerin işi olduğunu hep söyledik.

Küba'da fahişelik, uyuşturucu iptilası, kumar ve dilencilik ortadan kalktı. Küba'da sokakta kalmış insan bulamazsınız. Küba'da artık ırk ayrımcılığı yoktur. ABD'deki durum ise bunun tam tersidir. Burada çocukları hapse atmıyoruz, orada atıyorlar. Mahkumların % 85'ini siyahlar ya da diğer etnik azınlıklar oluştururken ABD'de eşitlikten nasıl söz edilebilir? Yöneticilerin Kızılderililerin imhasını planladığı, Vietnam'da savaş yürüttüğü, Angola'ya karşı caniyane savaşta Güney Afrika ile ittifak oluşturduğu ve şimdi Nikaragua'ya karşı kirli savaş yürüttüğü, El Salvador'da soykırımı desteklediği ve "Yıldızlar Savaşı"na hazırlandığı bir ülkede insan hakları nerededir? Bu, yerkürede yüz milyonlarca insanı açlığa mahkum eden tedbirleri alan bir ülkedir. Azgelişmiş ülkelerde istikrarsızlığı örgütleyen, biyolojik silahların üretimine ve bir başka ülkenin başkentinin bombalanmasına izin veren, dünyanın hemen her yerinde nükleer silah depoları bulunduran bu ülkenin yöneticileridir.

□ *Devrimden 30 yıl sonra da insan ilk günün coşkusunu duyabilir mi, ne dersiniz?*

■ Bu coşkuyla ilgili pekçok teori var. Pekçokları ilk yılların şevkinin kalmadığını söylüyorlar. Bunun söylendiğini çok duyduk.

Devrimin ilk yıllarında duyguların, zorbalığa ve adaletsizliğe duyulan nefretin ve değişikliğe olan arzunun ifade edilmesi sözkonusuydu. Ardından davamıza daha somut ve daha bilinçli bağlanma geldi. Küba halkı şimdi daha önce görülmedik bir sosyal, siyasi ve kültürel düzeye varmış bulunuyor. Milyonlarca genç insan devrimle birlikte büyüdü.

İktidarların yıprandığı söylenir. Bu doğrudur. Ama bizim için geçerli midir? Biz bir zamanlar zengini ve fakiri, sömürüleni ve sömürenleriyle sınıf egemenliğinin olduğu bir toplumda yaşadık. Böyle toplumlarda hükümetler yıpranır. Bizimkisi ise çok farklı bir tecrübe: Toplum değişti, sömürücü sınıflar ortadan kalktı. Küba, halkın olan, halk tarafından ve halk için olan bir hükümetle yönetilmektedir.

Tarihimizde ilk kez ulusal zenginlik halka aittir. Artık yabancı şirketler ya da özel işletmeler yok. İlk defa olarak halk iktidarda.

XIV. Louis bir zamanlar "devlet benim" demişti. İlk defa olarak Küba halkı "silahlar benim silahım, zenginlik benim zenginliğim" diyebilir.

Küba'nın insan haklarına saygı göstermediğini iddia edenlere şunu sorarım: Silahların işçilerin elinde olduğu bir ülkede insan haklarını ihlâl etmek mümkün müdür? Şunu öneriyorum: ABD ve B.Avrupa'da işçilerin eline silah versinler. Halkın nefret ettiği bir hükümet eğer işçilerin ve köylülerin eline silah vermişse varlığını sürdürebilir mi?

Sorunuza dönersek, devrimci sürecin istikrarlı gelişimiyle birlikte şevk ve heyecanda da sürekli bir artış olduğunu söylemeliyim. Eğer bu şevk ve heyecan olmasaydı milyonlarca kadın ve erkeği yurdun savunulmasına yöneltebilir miydik?

Şimdi partimizin izlemekte olduğu yanlışları düzeltme politikasının Kübalıların coşkusunu güçlendirdiğine inanıyorum. Bu coşku şimdi daha büyük bir yurtseverlik ve enternasyonalizm ruhuyla ifade ediliyor. 50 binden fazla Kübalı şimdi ülke dışında enternasyonalist görevlerini yerine getiriyorlar, yüz binlercesi bu görevi daha önce yerine getirdi. Bu ahlâk değerlerinin ve halk arasında bu dayanışma duygusunun yaratılmış olması devrimin en büyük başarısıdır, bu sosyalizmin fikir ve değerlerinin zaferidir.

Evet, gerçekten de, Küba halkı ile birlikte coşkuyu kararlılıkla taşımayı ve insanlığın geleceği hakkında azimli bir iyimser olmayı sürdürüyorum. ■

(Information Bulletin 19/87'den çevirilmiştir)

"Portekiz halkı demokrasinin devamını istiyor"

Sağ güçlerin seçimlerdeki başarısından sonra Portekiz'deki politik durum nasıl? Nisan Devrimi'nin öteki kazanımları da tehdit ediliyor mu? PKP'nin önünde hangi görevler var? Bu ve diğer soruları "Avante" için yapılan röportajda PKP Genel Sekreteri Alvaro Cunhal cevapladı. Alman Komünist Partisi DKP'nin günlük yayın organı Unsere Zeit gazetesinde yayınlanan bu röportajı aşağıda bulacaksınız.

□ *19 Temmuz seçim sonuçları ülkede yeni bir durum yarattı. Bu durum nasıl karakterize edilebilir?*

■ 19 Temmuz seçimlerinden sonraki durum şüphesiz işçiler ve halk kitleleri için çok daha ağır, demokrasi için de, cumhuriyet parlamentosunda keza çoğunluğu elinde bulunduran ve sağ politikalar güden hükümetlerin olduğu dönemlerdeki şartlardan daha çapraşık ve tehlikelidir.

Karşı devrimci saldırıların daha da ilerlediği bir devredeyiz. Sağ çoğunluk daha da genişliyor, tek partide toplanmışlar ve bu yüzden büyük etkiye sahipler. Demokratik partiler daha zayıflar, ikiye bölünmüşler ve seçimlerde çok az destek alabiliyorlar.

□ *Hükümetin bir yandan anayasaya aykırı ve yasa dışı tedbirlere başvururken, öte yandan anayasa değişikliği ile ilgili projesini ilerleteceği görülüyor.*

■ Evet, öyle. Ve bu nedenle böylesi girişim ve projelere karşı mücadele iki düzeyde ele alınmalıdır. Eğer hükümet anayasaya aykırı ve bu yüzden yıkıcı tedbirlere yönelmeye devam ederse, biz de mümkün tüm yasal olanaklarla (kurumsal girişimler, politik eylemler, kitlesel mücadeleler) bunu önlemek için mücadele edeceğiz.

Anayasa değişikliğine gelince, PSD (tek başına hükümet olan tutucu "Sosyal Demokrat Parti") ne yalnız, ne de CDS'nin (Hıristiyan Demokratlar) yardımıyla bunu gerçekleştirecek durumdadır, çünkü bir kere cumhuriyet parlamentosunun üçte iki çoğunluğu gereklidir ve PSD ile CDS bu çoğunluğa sahip değiller. PS'nin (Sosyalist Parti) yardımı olmaksızın PSD'nin anayasa değişikliği yapamayacağı başbakan Cavaco tarafından açıklandı. Anayasa değişikliği anayasayı gözden geçirmek değil, aksine onu ortadan kaldırmak anlamına gelecektir. Portekiz demokratik sistemi olduğu gibi kalmayacak, aksine tahrip edilecektir. PS'ye bu şartlarda sorumlu kararlar alması çağrısı yapıldı ve tüm sosyalistlerin böylesi karşı devrimci girişimlere partilerinin de ortak olmasının ne anlama geleceğinin bilincinde olmaları gerekiyor.

□ *PSD hükümetinin demokratik rejimi tahrip etmesini önlemek için gerçekçi olanaklar var mı?*

■ Tabii ki var. Merkez Komitesi'nin altını çizdiği gibi, Portekiz üzerine çöken yeni tehditlere rağmen özgür olarak yaşıyor. PSD'ye oy vermiş insanların büyük bir kısmının da içinde bulunduğu Portekiz halkı, demokrasinin devamını istiyor, çünkü sağ seçimi kazanmış olsa da halkı Nisan Devrimi'ne karşı kazanmış olmuyor. Demokratik kurumlar işlevlerini sürdürüyorlar. Yerel iktidar organları canlılık ve güçlerini koruyorlar. İşçiler ve diğer çalışan sınıflar güçlü şekilde örgütlüler. PKP hazır, kararlı ve aktiftir. Mücadeleye hazırız, mücadele edeceğiz ve işçilerin, Portekiz halkının büyük kısmının, demokratların, PSD'nin binlerce seçmeninin de mücadele edeceğinden eminiz.

□ *PKP'nin oylarının azalması sadece seçimlerdeki etkinliğinin mi azalmasıdır, yoksa sosyal ve politik etkinliğinin mi gerilemesidir?*

■ Oyların azalması, konjonktürel de olsa, ikna ve harekete geçirme kabiliyetinin azalması anlamında etkinliğimizin azalmış olduğunu gösteriyor. Fakat ulusal yaşamdaki oldukça dinamik sosyal ve politik etkinliğimiz büyük ölçüde devam ediyor. Sadece seçimler ele alınsa dahi şunu da hatırlamak gerekir ki, 31 milletvekilimiz var ve cumhuriyet parlamentosunda güç olarak üçüncü sıradayız. Azalan oyların yeniden kazanılmayacağına inanmıyorum.

□ *Parti içinde ve dışında, parti yönetiminin yenilenmesinden söz ediliyor. Doğal olarak insanın aklına 60 ve 70 yaşını aşmış ve on yıllardır parti organlarında büyük sorumluluklar üstlenmiş yoldaşların sayısının yüksekliği geliyor. Yenilenme bu yoldaşların değiştirileceği anlamına mı geliyor?*

■ Doğanın kendine has yasaları, yoldaşların, önceden iş gereğince değiştirilmemişlerse uygun anda değiştirilmelerini şüphesiz zorunlu kılıyor. Bu bağlamda şu üç şeyin altının çizilmesi önemlidir. Birincisi, büyük ve kanıtlanmış fedakârlıkların yanısıra, bu yoldaşların sahip oldukları zengin tecrübe, onların partinin eylemlerine çok değerli ve yeri çok zor doldurulur katkı getirmelerini mümkün kılıyor. İkincisi, yaşlılık nedeniyle çalışma kondisyonunun düşmesi kişiden kişiye çok farklıdır. Üçüncüsü, 10. Parti Kongresinde MK'nın seçilen 165 üyesinden 92'si 40'ının ve 122'si de 45'inin altındaydılar. Politik Komisyonun ve Sekreterliğin seçilen 25 üyesinden 11'i de 40'ın altındadır. ■

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi 70 Yaşında

Yalnızca Sovyet halkları açısından değil, tüm dünya halkları açısından emsalsiz zenginlikte kazanımları getiren ve onların ortak güvencesini oluşturan Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 70. yılı tüm dünya işçileri, emekçileri ve halkları tarafından coşkuyla kutlanıyor. Sovyet halklarının işçi sınıfının iktidarı ele geçirmesiyle sosyalizmin inşası ve giderek sınıfsız toplumun kuruculuğu yolunda yüce Lenin'in sarfettiği çaba ve katettiği mesafe, Sovyet iktidarının daha ilk yıllarından başlayarak sergilediği üzere, sosyalizmin insana getirdiği maddi ve manevi zenginliği vurguluyor. Bugün Sovyet halkları sosyalizmin insani tabiatını azami ölçüde ortaya çıkarmayı, sosyalizmin planlı ve çok yönlü yetkinleştirilmesini ve ülkenin sosyo-ekonomik gelişmesinin hızlandırılması yoluyla Sovyet toplumunun komünizme doğru daha ileri adımlar atmasını öngören güçlü bir hamle gerçekleştiriyorlar. Aynı zamanda Sovyetler Birliği bugün insanlığın önünde çözüm bekleyen en yakıcı sorun olan nükleer silahsızlanma başta olmak üzere silahsızlanmanın ve gezegenimizde kalıcı bir barışın sağlanmasının temel güvencesini oluşturuyor.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 70. yıldönümü tüm dünyada coşkuyla kutlanıyor. Bu yıldönümü dolayısıyla SBKP MK'ne, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi MK adına gönderilen mesajda şöyle deniyor:

"İnsanlık tarihinin eşsiz önemde bir kilometre taşını oluşturan Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 70. yıldönümünde Türkiye Sosyalist İşçi Partisi adına yoldaşça selamlarımızı iletiyoruz.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ve geçen yetmiş yılda katedilen mesafe, insanlığın gerçek sosyal kurtuluşunu sağlama ve siyasi, ekonomik, sosyal manevi, entellektüel her türlü baskıdan kurtulma yolunda sahip olduğu ilk ve yegane şansa işaret ediyor. Sovyet halkının, öncüsü —Yüce Lenin'in Partisi— SBKP'nin rehberliğinde ulaştığı kazanımlar hayatın her alanında sosyalizmin muazzam potansiyelini sergileyen ve evrensel olarak hayati bir anlam taşıyan fevkalade ilerlemeyi vurguluyoruz. Bu kazanımlar dünya sosyalizminin güçlü varlığında, ulusal kurtuluş hareketlerinin gücü ve zaferlerinde, uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin yadsınmaz varlığında yankı ve yansımasını kuşkusuz bulmuştur.

Bugün, yetmiş yılın kazanımlarının ardından, sosyal gelişmenin objektif yasalarının işleyişi ile ilgili Marksist-Leninist kavrayışın ilkeli temelinden hareket ederek, Sovyetler Birliği, SBKP'nin rehberliğinde tarihi önem ve çapta bir dönüşümü gerçekleştiriyor. *Perestroika* hamlesi sosyalizme toplumsal örgütlenmenin en ileri biçimlerini kazandırmak ve sosyalizmin hümanist tabiatını azami ölçüde açığa çıkarmak üzere hayatın her alanında sosyal süreçlerin önemli ölçüde hızlandırılmasına işaret ediyor. Bu çabaların yalnızca Sovyetler Birliği'nde değil tüm dünyada sosyal süreçler üzerinde güçlü bir etkide bulunacağına şüphe yoktur.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 70. yıldönümü barış sorununun insanlığın kaderi açısından o denli belirleyici olduğu bir zamanda kutlanıyor. Gezegenimizi nükleer ve kimyasal silah stoklarından tümüyle kurtarmayı, konvansiyonel silah ve birliklerde önemli ölçüde indirimin yapılmasını, gelecekte silahlanma yarışının herhangi biçimde sürmesini önlemeyi öngören detaylı bir somut programı oluşturan Sovyet barış önerileri, barış ve hayattan yana olan insanlığın ortak arzusunu yansıtan gerçek bir hümanizmin ifadesini oluşturuyor.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 70. yıldönümünü kutlarken, Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin militan selamları ve kardeşçe duygularını bir kez daha iletiyoruz.

Yaşasın Büyük Ekim Sosyalist Devrimi!
Yaşasın Marksizm-Leninizm ve Proletarya Enternasyonalizmi!
Yaşasın Barış!

kitle YAZIŞMA ADRESİ: Postfach 10 13 46 • 4100 Duisburg 1 • F.Almanya • Fiyatı: 50 T.L.